

2014

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

DIPLOMSKA NALOGA

DENIS KOMEN

DENIS KOMEN

KOPER, 2014

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

UPORABA SVETOVNEGA SPLETA IN TELEVIZIJE
ZA PRIDOBIVANJE ZNANJA

Denis Komen

Koper, 2014

Mentor:izr. prof. dr. Viktorija Florjančič

POVZETEK

Informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT) je nepogrešljiv element sodobne družbe oziroma časa. Razvija se z veliko hitrostjo, njena uporaba pa z vsakim dnem narašča. V diplomski nalogi smo se osredotočili na televizijo in svetovni splet. V teoretičnem delu naloge smo opredelili osnovne pojme ter opisali razvoj televizije in svetovnega spleta. Podali smo tudi prednosti in slabosti uporabe obeh tehnologij. Osnovni namen diplomske naloge je bila analiza uporabe televizije in svetovnega spleta za pridobivanje znanja. V raziskovalnem delu naloge smo predstavili rezultate anketnega vprašalnika o uporabi televizije in svetovnega spleta za pridobivanje znanj. Raziskava je potrdila našo domnevo, da mladi dajejo prednost svetovnemu spletu oziroma za pridobivanje informacij in znanj pogosteje uporabljajo svetovni splet kot pa televizijo. Tako teorija kot tudi praksa potrjujeta, da nam svetovni splet ponuja več možnosti kot televizija, kar pa po našem predvidevanju ne kaže na propad televizije, ampak kvečjemu združitvev sodobnih tehnologij oziroma medsebojno sodelovanje.

Ključne besede: znanje, pridobivanje znanja, televizija, svetovni splet, medsebojno sodelovanje.

SUMMARY

Information and communications technology is an indispensable element of a modern society or time. It has been developing with a great speed, while its use has been growing every day. The thesis focuses on television and World Wide Web. The advantages and disadvantages of both technologies have also been introduced. The basic intention of the thesis was the analysis of the use of television and World Wide Web for acquiring knowledge. In the exploratory part of the thesis the results of the survey questionnaire were presented discussing the use of television and World Wide Web for acquiring knowledge. The research has confirmed the presumption that the youth uses World Wide Web more often than television for acquiring knowledge. The theory as well as practice confirms that the World Wide Web offers more possibilities than television. However, according to the predictions this does not show to the decline of television but to merging of both technologies or their close cooperation.

Key words: knowledge, acquiring knowledge, television, World Wide Web, cooperation.

UDK: 374:004.738.5(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici dr. Viktoriji Florjančič, ki mi je svetovala in mi dajala napotke, ki so me pripeljali do cilja. Ves čas mi je nudila strokovno pomoč in prijazno podporo.

Zahvala gre tudi mojim staršem za vso pomoč in podporo v času študija in pri izdelavi diplomske naloge.

Za spodbudne besede in razumevanje se zahvaljujem tudi svojemu dekletu, saj mi je v času študija in pri izdelavi diplomske naloge ves čas stala ob strani in me podpirala.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč.....	1
1.2	Namen in cilji diplomskega dela	2
1.3	Predvidene metode za doseganje ciljev	3
1.4	Predpostavke in omejitve diplomskega dela	3
2	Izobraževanje kot proces pridobivanja znanja.....	5
2.1	Formalno izobraževanje	7
2.2	Neformalno izobraževanje.....	7
2.3	Priložnostno učenje.....	8
3	Informacijska in komunikacijska tehnologija in pridobivanje znanja.....	10
3.1	Televizija	10
3.1.1	Razvoj televizije.....	10
3.1.2	Izobraževalna televizija.....	13
3.2	Svetovni splet	14
3.3	E-izobraževanje in izobraževanje na daljavo	17
3.4	Uporaba televizije in svetovnega spleta za pridobivanje znanja	21
3.5	Prednosti in slabosti uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije	22
3.6	Uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije za pridobivanje znanja v Sloveniji in EU	22
4	Raziskava uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije za izobraževanje	24
4.1	Izvedba raziskave in predstavitev vzorca raziskave	24
4.2	Analiza zbranih podatkov	24
4.3	Ugotovitve raziskave	32
5	Sklep.....	34
	Literatura in viri.....	37
	Priloge.....	41

PONAZORILA

Slika 1: Prikaz delitve izobraževanja	9
Slika 2: Dostop do svetovnega spleta v gospodinjstvih (EU-28).....	23
Slika 3: Namen uporabe IKT	25
Slika 4: Dostop do svetovnega spleta.....	25
Slika 5: Računalniki z dostopom do svetovnega spleta v domačem gospodinjstvu	26
Slika 6: Televizijski sprejemniki v domačem gospodinjstvu.....	27
Slika 7: Tedenska uporaba IKT za pridobivanje informacij (televizija, svetovni splet).....	27
Slika 8: Tedenska uporaba IKT za pridobivanje znanja (televizija, svetovni splet).....	28
Slika 9: Dnevna uporaba IKT za pridobivanje informacij (televizija, svetovni splet).....	29
Slika 10: Dnevna uporaba IKT za pridobivanje znanj (televizija, svetovni splet).....	29
Slika 11: Primerjava povprečnih ocen posameznih dejavnikov pri pridobivanju informacij ..	30
Slika 12: Primerjava povprečnih ocen pomembnosti dejavnikov pri pridobivanju znanj	31

1 UVOD

1.1 Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč

V današnjem času se informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT) razvija z veliko hitrostjo in s tem prinaša nove izzive na vseh področjih družbenega življenja.

Pojem IKT je v literaturi opredeljen na različne načine, vendar so si vse opredelitve med seboj zelo podobne. Pod pojmom IKT razumemo širok spekter informacijskih tehnologij in telekomunikacij, kot so npr. računalniki, mobilna telefonija, televizija, radio, skratka izdelki, ki se uporabljajo za shranjevanje, zapisovanje, posredovanje informacij, obdelavo podatkov, itd.

Rainer, Turban in Potter (2007, 5) menijo, da je namen IKT, da pripelje prave informacije pravim ljudem, ob pravem času, v pravi količini in v pravem formatu. Ker so IKT namenjene oskrbovanju ljudi z informacijami, se tu pojavi pojem informacija in dva med seboj zelo povezana pojma podatki in znanje.

Rainer, Turban in Potter (2007, 5) *podatke* opredeljujejo kot stvari, dogodke, aktivnosti in prenose, ki so razporejeni, shranjeni in navedeni brez določenega pomena. To so npr. številke, črke, besedila, slike, zvok ... Ko podatke zberemo in uredimo tako, da imajo določen pomen in vrednost za uporabnika, lahko govorimo o *informacijah*. Celota podatkov, ki si jih kdo vtisne v zavest z učenjem (študijem), je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1994, 1679), opredeljena kot *znanje*. Podobno opredelitev najdemo tudi v Oxfordovem slovarju, ki *znanje* pojmuje kot poznavanje, ki si ga pridobimo z izkušnjami (Collison in Parcell 2002, 31). Zack (1999, 225) pa znanje opredeli kot informacije, ki so preoblikovane na način, da se jih lahko v praksi tudi uporabi.

IKT po vsem svetu odpira nove razsežnosti, saj tehnologija in njen razvoj omogočata pridobivanje, obdelavo in posredovanje informacij v kakršnikoli obliki, brez kakršnihkoli omejitev, kot so prostor, čas in količina informacij. Velik obseg novih informacijskih orodij prinaša veliko novih priložnosti za pridobivanje informacij in posledično znanj, ki so temelj današnje družbe. Tako trdita tudi Briggs in Burke (2005, 311), ko pravita, da so se s prihodom svetovnega spleta povečale formalne in neformalne možnosti za vseživljenjsko učenje. Svetovni splet naj bi lahko postal »univerza brez zidov« ali pa bi celo odpravil klasične učilnice.

Rainer, Turban in Potter (2007, 142) svetovni splet pojmujejo kot sistem splošno sprejetih standardov namenjen shranjevanju, pridobivanju, oblikovanju in prikazovanju podatkov preko strukture odjemalec/strežnik. Svetovni splet obravnava vse vrste digitalnih informacij, vključujoč besedilo, grafike, zvok in hipermedije (skupek besedil, slik, zvoka ipd.). Uporablja

grafične uporabniške vmesnike (slike, animacije, znake ...) in je zato tudi enostaven za uporabo.

Rainer, Turban in Potter (2007, 142) internet pojmujejo kot mehanizem namenjen prenosu, medtem ko je svetovni splet storitev, ki internet koristi kot prenosni medij. Svetovnega spleta zato ne moramo enačiti z internetom, kot to počne veliko ljudi, saj sta to dva različna pojma.

V sodobnem času, v katerem se vsak dan pojavljajo številne novosti na tem področju, je prišlo do takšnega razvoja IKT, da ljudje menijo, da brez interneta oziroma svetovnega spleta preprosto »ne morejo živeti«. To dokazuje tudi študija, opravljena med slovenskimi gospodinjstvi in posamezniki (SURS 2012), ki kaže, da je v prvem četrtletju leta 2012 dostop do interneta imelo 74 % gospodinjstev, pri gospodinjstvih z otroki (tista gospodinjstva, v katerih živi vsaj ena oseba, stara 15 let ali manj) pa kar 95 %.

Čelebič in Rendulić (2012, 1) prav tako trdita, da IKT predstavlja temelj gospodarstva in je hkrati pobudnik družbenih sprememb 21. stoletja ter da vpliva na življenje, kot ga poznamo danes. Oddaljenost ni več ovira za dostop do informacij (prav tam). Kot primer Čelebič in Rendulić (prav tam) navajata delo in učenje na daljavo, e-bančništvo, e-upravo.

Ljudje razvoju novih tehnologij in njihovih zmožnosti le težka sledijo, zato je ravno svetovni splet tisti pripomoček, ki nam na nek način lajša življenje. Omogoča nam namreč, da lahko na osebni računalnik od doma ali od kjerkoli dostopamo do novih informacij iz celega sveta, spoznavamo nove tehnologije ali pa prek socialnih omrežij sklepamo nova poznanstva. Bregar, Zgajster in Radovan (2010, 26–28) trdijo, da sodobna tehnologija nesporno spreminja izobraževanje oziroma učenje, kar je posledica vedno večje globalizacije ter družbenih in političnih sprememb.

Prav zaradi teh zmožnosti prihaja do vse večjega navdušenja nad svetovnim spletom, ki s svojo obsežnostjo izpodriva televizijo kot do nedavnega najbolj priljubljene oblike zabave, pa tudi medija za pridobivanje informacij in znanja.

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Namen diplomske naloge je raziskati področje uporabe IKT za pridobivanje znanja, natančneje svetovnega spleta in televizije med mladimi, saj je primerjalnih analiz teh dveh medijev malo ali pa so že zastarele.

Cilji diplomske naloge so:

- raziskati vlogo in pomen IKT pri pridobivanju znanja,
- raziskati konkurenčnost televizije in svetovnega spleta,
- raziskati razširjenost in način uporabe IKT, predvsem pa svetovnega spleta in televizije med mladimi,

- raziskati načine in vzroke izpodrivanja televizije s strani svetovnega spleta,
- poiskati ter predlagati rešitve, da ne bi prišlo do popolnega izpodrivanja različnih medijev med sabo, v našem primeru svetovnega spleta in televizije.

S pomočjo raziskave, ki jo bomo opravili v okviru empiričnega dela, želimo preveriti naslednje hipoteze:

- več kot 80 % anketirancev uporablja IKT za pridobivanje informacij oziroma znanja,
- več kot 60 % anketirancev uporablja svetovni splet za pridobivanje znanja,
- manj kot 30 % anketirancev vsakodnevno uporablja svetovni splet in televizijo za pridobivanje informacij,
- manj kot 5 % anketirancev uporablja svetovni splet več kot 5 ur dnevno.

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev

Pri teoretičnem delu bomo uporabili opisno oz. deskriptivno metodo, saj bomo na osnovi študija različne domače in tuje literature predstavili določene pojme in razvoj IKT. S pomočjo komparativne metode bomo različne pojme in ugotovitve medsebojno primerjali. Razširjenost posameznih pojavov bomo predstavili s pomočjo sekundarnih podatkov, ki jih bomo pridobili prek portala Statističnega urada Republike Slovenije.

V empiričnem delu diplomske naloge bomo uporabili metodo anketiranja. S pomočjo ankete bomo ugotovili uporabo različnih IKT za pridobivanje znanja med mladimi, v našem primeru bosta to televizija in svetovni splet. Anketa bo anonimna in prostovoljna, vprašanja bodo odprtega in zaprtega tipa, anketni vprašalnik pa bo v elektronski obliki objavljen na vhodni strani e-učilnice UP, Fakultete za management Koper. Za večjo učinkovitost bo vprašalnik poslan tudi prek e-pošte znancem in objavljen na socialnem omrežju Facebook. Pričakujemo, da bomo zbrali podatke vsaj sto naključno anketiranih mladih med petnajstim in tridesetim letom. Pridobljene podatke bomo obdelali s programom MS Office Excel in pri tem uporabili metode opisne statistike. Zbrane podatke iz anketnega vprašalnika bomo nazorno prikazali z grafikoni, tabelami in ostalimi elementi, ter svoje ugotovitve primerjali s podatki iz izbrane literature.

1.4 Predpostavke in omejitve diplomskega dela

Na osnovi prebranega in vidnega na področju IKT predpostavljamo, da se bo razvoj IKT v prihodnosti še bolj stopnjeval. V diplomski nalogi smo se od vseh IKT omejili na televizijo in svetovni splet. Predvidevamo, da bosta obe proučevani tehnologiji postali še večja tekmeča ali da bo prišlo celo do izpodrivanja televizije, oziroma do zlivanja tehnologij v smislu, da bi televizija postala naprava, kot je računalnik in bi jo mogoče tudi uporabljali namesto računalnika in obratno.

Pri anketnem vprašalniku o uporabi IKT za pridobivanje znanj se bomo osredotočili na svetovni splet in televizijo ter na uporabo le-teh med mladimi, ki so glavni uporabniki IKT. Pri mladini se bomo omejili na mlade med petnajstim in tridesetim letom starosti. Predvidevamo, da bodo anketiranci vprašalnike izpolnjevali vestno in da bodo zbrani podatki odražali realno sliko obravnavanega.

2 IZOBRAŽEVANJE KOT PROCES PRIDOBIVANJA ZNANJA

Sodobna družba temelji na znanju oziroma pridobivanju le-tega, torej izobraževanju. Izobraževanje kot družbena dejavnost in dejavnost posameznika je ključnega pomena za razvoj vsake družbe. Njegova vloga in pomen sta se skozi zgodovino spreminjala. Izobraževanje je bilo različno cenjeno in zaželeno, zmeraj pa povezano z razvojem in napredkom družbe (Jelenc 1996, 7).

Poznane so različne opredelitve izobraževanja. V slovenski zakonodaji ni opredelitve pojma izobraževanje, vendar Hozjan (2006, 101) pravi, da lahko v Zakonu o javnih uslužbencih opazimo opredelitev pojma izobrazba, ki se tesno navezuje na izobraževanje. Izobraževanje torej razumemo kot proces pridobivanja znanja, spretnosti in navad, izobrazbo pa kot posledico navedenega procesa, pri čemer se pridobivanje izobrazbe povezuje s formalnim (šolskim) sistemom izobraževanja.

Podobno opredelitev izobraževanja najdemo tudi v Oxfordovem slovarju (b. l.), kjer je izobraževanje opredeljeno kot proces pridobivanja ali dajanja informacij, znanj in sistematičnih navodil, predvsem v šolah in na univerzah.

Po mnenju Muršaka (2002, 43) izobraževanje pomeni sistem šolanja, ki največkrat poteka v izobraževalnih institucijah (šolah, ljudskih univerzah, izobraževalnih centrih ipd.). Le-te omogočajo pridobivanje znanja, učenje spretnosti, razvijanje navad in usposabljanje za delovanje. Izobraževanje tako predstavlja splošno področje dela ali poklicno področje, ki se nanaša na poučevanje ljudi, še posebej v izobraževalnih institucijah (prav tam).

Muršak (prav tam) izobraževanje vidi kot stopenjski proces, v katerem posameznik z učenjem pridobiva znanje in spretnosti, širi pa tudi razumevanje in svoje zmožnosti.

Pojem izobraževanje označi (prav tam) tudi kot področje študija, ki se ukvarja s teorijami in metodami učenja. V slovenščini se za to uporabljajo izrazi kot pedagogika, andragogika ali izobraževalne vede.

Podobno opredelitev pojma lahko najdemo tudi v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, pri kateri gre za proces, ki razvija učenčeve telesne, duševne in zlasti miselne sposobnosti.

Kratko opredelitev izobraževanja podata tudi Van Weert in Kendall (2004, 12). Izobraževanje opredelita kot uporabo in ustvarjanje novega operativnega znanja, ki usmerja naša dejanja.

Nekoliko drugačen pogled je imel Krajnc (1977, 24–25) v svojem starejšem viru, kjer pravi, da je izobraževanje splošen pojem, ki se ne nanaša na konkretno izobrazbo, ki jo učenec pridobi v šoli, s študijem določene literature in podobno. Trdi, da se izobraževanje kot splošni pojem nanaša na proces posredovanja in osvajanja določenega znanja. Na splošno izobraževanje opredeli kot proces pridobivanja znanja in oblikovanja določenih spretnosti in

navad, kar naj na koncu privede tudi do samega oblikovanja pogleda na svet. Poudarja torej, da izobraževanja ne enačimo le s poukom. Znanje se lahko danes pridobi tudi na drugačne načine, kot so npr. dopisno šolanje, izobraževanje prek televizijskega programa, izobraževanje na daljavo, multimedijsko izobraževanje, razni modeli izobraževanja na delu itd. Avtor obenem opisuje, da se s procesom izobraževanja osvaja in prenaša znanje iz različnih področij znanosti in umetnosti. Pod pojma »osvaja in prenaša« želi poudariti, da se odvija dvojni proces, pri katerem se na eni strani prenaša znanje na druge, na drugi strani pa se odvija proces zavestnega, aktivnega in kritičnega osvajanja posredovanega znanja. Osvojeno znanje se potem povezuje s prejšnjim znanjem v medsebojno povezan sistem, ki ostaja v zavesti kot celota in se tako razlikuje od informacij, ki jih ljudje sprejemamo o raznih pojavih in v zavesti ostanejo kot delni in razdrobljeni deli.

Jelenc (1996, 11) izobraževanje pojmuje kot dejavnost, ki poteka v vseh obdobjih človekovega življenja. Človek se tako začne učiti v otroštvu in z učenjem nadaljuje tudi kasneje v obdobju mladostništva. Ko posameznik izstopi iz sistema rednega izobraževanja in prevzame druge družbene vloge kot temeljne, se učenje za posameznika ne konča, saj posameznik potrebuje novo znanje ves čas, tako na delovnem mestu, kot v družini, prostem času itd. Tako učenje kot izobraževanje sta za posameznika pomembna celo življenje.

Krek idr. (2011, 35–36) pravijo, da je razlog za vedno večji pomen vseživljenjskega učenja to, da določeno izobraževanje, ki se konča v mladosti, danes posamezniku ne zadošča več. Posameznik mora zato tudi kasneje imeti možnost izobraževanja. Koncept vseživljenjskega učenja od družbe terja, da se pozornost nameni tudi izobraževanju odraslih. Pri vseživljenjskem izobraževanju odraslih je pomembno tako poklicno kot tudi splošno izobraževanje, saj to prispeva k razvoju potencialov in splošni kulturni razgledanosti prebivalstva. Hkrati pa ljudi nauči tudi prevzemanja odgovornosti za ustvarjanje, upravljanje in navsezadnje spreminjanje pogojev lastnega življenja. Vseživljenjsko izobraževanje v današnjem času je postalo že neke vrste dolžnost posameznika, ne le pravica posameznika do izobraževanja. V tej perspektivi je vseživljenjsko izobraževanje postalo nujnost, saj mora posameznik stalno prilagajati svoje znanje in veščine nepredvidljivim zahtevam trga dela, če hoče v času družbenih, gospodarskih in tehnoloških sprememb na njem preživeti.

Na podlagi zapisanih opredelitev lahko na kratko povzamemo, da je izobraževanje proces pridobivanja znanja in formiranja spretnosti in navad, ki jih posameznik potrebuje za svoje delovanje in življenje. Zaradi hitro spreminjajočih se razmer postaja vseživljenjsko učenje nujnost. Tako se posameznik izobražuje v vseh življenjskih obdobjih, k čemer ga vzpodbuja tudi sodobna družba.

2.1 Formalno izobraževanje

Programi formalnega izobraževanja vodijo k javno veljavni izobrazbi. Slednja je osnova za dostop do zaposlitve, ki posamezniku zagotavlja materialne pogoje življenja. Izobrazba ima velik pomen tudi pri poklicnem napredovanju, v sistemu izobraževanja pa pri vključevanju na višje ravni izobraževanja (Ivančič idr. 2011, 396).

Jelenc (1991, 30) že v starejših delih formalno izobraževanje opredeli kot »strukturirano, kronološko urejeno izobraževanje, ki ga organizirajo osnovne in srednje šole ter univerze ali pa specializirane tehniške in visoke šole v posebnih programih za študente s polnim študijskim časom (angl. *full time*).« Trdi, da sta v formalnem izobraževanju jasno opredeljeni vlogi učitelja in učenca, kjer učitelj vodi izobraževanje in je za potek le-tega tudi odgovoren.

S tem se strinja tudi Ličen (2006, 149), ko pravi, da v skupino formalnega izobraževanja uvrščamo dejavnosti, ki so namerne in imajo jasne cilje ter prinašajo tudi javno veljavna potrdila o doseženi izobrazbi in nazive v sklopu šolskega sistema, rezultati pa so formalno potrjeni s spričevali ali diplomami. Vsebine formalnega izobraževanja so strukturirane, dejavnosti organizirane in vodene, po navadi tudi institucionalizirane. V svojem delu (prav tam) omenja, da gre lahko tudi za doseganje poklicne kvalifikacije, poklicne izobrazbe ali spremembo le-te. Pravi, da se med formalno izobraževanje uvršča tudi tiste izobraževalne programe, ki omogočajo specializacijo na določenem področju. Po navedenem je za formalno izobraževanje torej značilno, da je izobraževanje jasno vsebinsko in časovno strukturirano ter ima formaliziran vpis, začetek in zaključek. Pri formalnem izobraževanju sta vlogi učitelja in učenca jasno opredeljeni.

Kot primer izvajanja formalnega izobraževanja v slovenskem prostoru je Ličen (2006, 150) izpostavila srednje šole, višje in visoke šole, univerze, zasebne izobraževalne organizacije in mrežo ljudskih univerz. Slednje med drugim izvajajo tudi osnovnošolski program za odrasle ter različne srednješolske, višje in visokošolske programe.

Če povzamemo, formalno izobraževanje je namerna, časovno opredeljena dejavnost, ki se izvaja v raznih institucijah. Je načrtovano in strukturirano, udeleženec pa na koncu pridobi tudi javno veljavna potrdila oziroma javno veljavno listino.

2.2 Neformalno izobraževanje

Jelenc (2008, 13) neformalno izobraževanje po analogiji in v nasprotju z opredelitvijo formalnega izobraževanja opredeli kot izobraževanje, ki ni namenjeno pridobivanju formalnega izkaza, kot so spričevalo, diploma, javno priznana stopnja izobrazbe ali usposobljenosti. Neformalno izobraževanje je namenjeno zadovoljitvi drugih izobraževalnih potreb ali interesov posameznika, ki jih le-ta želi namembno pridobiti.

V starejšem delu ima Jelenc (1991, 75) nekoliko drugačen pogled in neformalno izobraževanje opredeli bolj splošno, kot »vse izobraževanje, ki poteka zunaj formalnega šolskega in višješolskega izobraževalnega sistema, izjema je le poklicno usposabljanje.«

Med neformalno izobraževanje torej uvrščamo vse tiste dejavnosti, ki so namerne, imajo začrtane cilje, po navadi tudi izbrane vsebin nekega področja ali spretnosti, ki jih oblikujejo udeleženci sami. Neformalno izobraževanje ne daje formalnih nazivov, ne vodi do pridobitve stopnje izobrazbe, se pa hitro odziva na potrebe ljudi. Je organizirano, večinoma poteka v krajših časovnih obdobjih, npr. tečaj. Pri neformalnem izobraževanju je stopnja institucionaliziranosti nižja kot pri formalnem izobraževanju. Nosilci izobraževanja so najpogosteje razne zasebne organizacije, društva, knjižnice, muzeji, lahko tudi šole, ki formalno izobraževanje prepletajo z neformalnim izobraževanjem. Primeri neformalnega izobraževanja so tudi študijski krožki, borza znanja in središča za samostojno učenje. Slednje v slovenskem prostoru razvija Andragoški center Slovenije (Ličen 2006, 150).

Pogosto se formalno in neformalno izobraževanje dopolnjujeta. Tako se na primer pri otroku šolanje (formalno izobraževanje) dopolnjuje z različnimi oblikami neformalnega učenja (Krajnc 1996). Dostop do znanja je danes možen na vsakem koraku, ob vsakem času. S tehnologijo postane pridobivanje znanja brezplačno in dostopno vsakemu, izobraževanje pa postane način življenja.

Pomen neformalnega izobraževanja raste. Danes neformalno izobraževanje stopa v ospredje, saj je vse manj pomembno, na kakšne načine si je posameznik znanje pridobil. Gre za izobraževanje po meri učenca. Takšen način izobraževanja prispeva k skupni izobraženosti družbe.

2.3 Priložnostno učenje

Ljudje pridobivamo znanja, vrednote in spretnosti skozi vse življenje. Ta proces lahko pojmuje tudi priložnostno učenje, ki ga Jelenc (2008, 14) opredeli kot vrsto učenja, pri katerem ni zavestnega poskusa učnega vira, da bi vplival na morebitnega udeleženca izobraževanja ali učenja. Pri tem si učenec zavestno ne prizadeva, da bi se učil, torej se učimo nezavedno.

Priložnostno učenje zajema vse dejavnosti, ki spodbujajo spremembo pri človeku. Te dejavnosti niso pripravljene namerno, kot izobraževalne dejavnosti. Prav tako nimajo oblikovanih izobraževalnih ciljev, izbranih vsebin ter načrtovanih metod. Take dejavnosti so lahko umetniški dogodki (ustvarjanje, obiskovanje predstav, razstav, koncertov), psihofizične dejavnosti (planinarjenje, tek, sprehodi) in najemanje kreditov ali pisanje davčne napovedi. Priložnostno učenje poteka v različnih okoljih – prostorih, ki so za to posebej organizirani, ali tudi izven njih, kjer se učenje odvije povsem spontano (Ličen 2006, 150).

V nadaljevanju navajamo temeljne razlike med formalnim, neformalnim in priložnostnim učenjem, kot jih opredeljuje Hager (2001, 80–82 v Muršak 2006, 17).

Hager (2001, 80–82, v Muršak 2006, 17) opredeli priložnostno učenje, za razliko od formalnega oziroma neformalnega učenj, kot nepredvidljivo učenje, ki nima vnaprej določenih pravil, zato tudi ni mogoče meriti doseženih rezultatov.

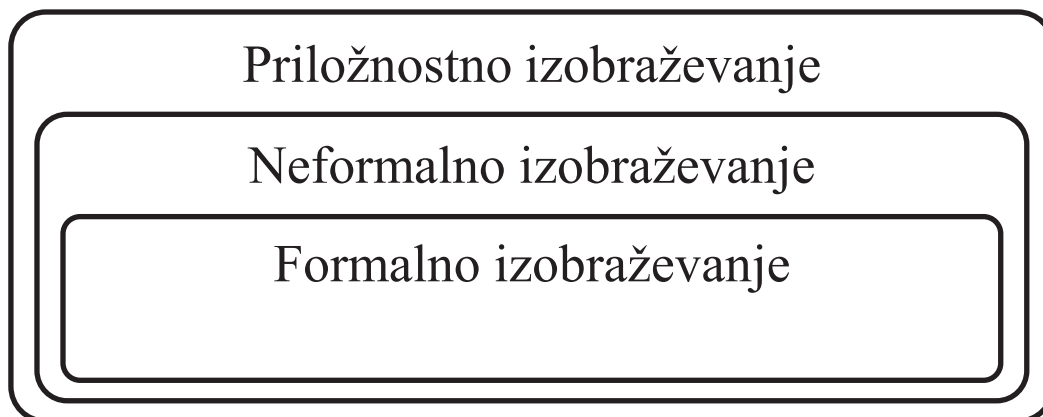
Naslednja razlika je, da priložnostno učenje poteka brez navzočnosti in pomoči učitelja ali trenerja oziroma mentorja, ki bi vsaj posredno skrbel za doseganje učnih ciljev in organizacijo delovnega okolja.

Priložnostnemu učenju sledijo rezultati, ki so implicitni, kar pomeni, da se jih posameznik pogosto ne zaveda. Kljub temu pa naučeno vpliva na delo posameznika.

Organizirano učenje se v vsakem primeru osredotoča na posameznika, njegove zmožnosti in znanje. Uspeh oziroma rezultati se merijo po tem, koliko je posameznik napredoval in koliko novih znanj in značilnosti mu je mogoče pripisati. Pri priložnostnem učenju gre za razliko od organiziranega učenja največkrat za skupinsko učenje in razvoj skupinskih zmožnosti. Nosilec teh zmožnosti je torej skupina, kar pomeni, da v tem primeru posameznikovega znanja in zmožnosti ne more ovrednotiti.

Priložnostno učenje se od ostalega učenja razlikuje tudi po sami strukturi znanja. V izobraževanju je struktura učenja vnaprej točno določena oziroma opredeljena, znanja in spretnosti se da oceniti oziroma ovrednotiti, pri priložnostnem učenju, ki poteka nezavedno in naključno, pa je struktura znanja redka ali je sploh ni.

Priložnostno učenje lahko po navedenih opredelitvah in primerjavah opredelimo kot naključno ali namerno učenje in pridobivanje znanj v vsakdanjem življenju, pri delu, v prostem času itd. Takšno učenje ni strukturirano in načrtovano in celo ni nujno, da ga posameznik prepozna oziroma se ga zaveda, saj lahko poteka tudi nezavedno.

Slika 1: Prikaz delitve izobraževanja

3 INFORMACIJSKA IN KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA IN PRIDOBIVANJE ZNANJA

Pojem IKT smo natančno opredelili že v uvodu diplomskega dela. Če torej na splošno povzamemo, so IKT vse tehnologije, ki so namenjeni shranjevanju, zapisovanju in posredovanju informacij ipd.

Beynon-Davies (2004, 7–8) IKT opredeli kot tehnologijo namenjeno zbiranju in obdelovanju podatkov ter posredovanju informacij in njihovi uporabi. Sodobna IKT je sestavljena iz računalniške strojne in programske opreme ter telekomunikacijske tehnologije, ki omogočata mrežno povezavo kot tudi prenos podatkov med različnimi tehnologijami.

V današnjem času je IKT postala del našega vsakdana in z njeno prisotnostjo se je spremenil tudi način našega življenja. Bregar, Zgamažster in Radovan (2010, 1) poudarjajo, da vsa sodobna tehnologija vpliva na posameznikovo organizacijo dela, preživljanje prostega časa, navezovanje osebnih in drugih stikov, vpliva pa tudi na način pridobivanja informacij ter na uporabo pripomočkov in orodij na delovnem mestu in pri izobraževanju.

IKT je torej nedvomno nepogrešljiva oziroma bistvena sestavina v posameznikovem življenju kot tudi v sodobnih izobraževalnih procesih oziroma sistemih. Slednjemu v svojem delu pritrjuje tudi Rebolj (2008b, 110), ko pravi, da ima IKT zelo velik pomen v sodobnem življenju, saj ponuja nove možnosti za učenje, ga pospešuje, poceni in posamezniku omogoča izobraževanje brez časovnih in prostorskih omejitev. IKT izobraževanje približa vsakomur ter marsikdaj prinaša tudi boljšo kakovost le-tega. Z IKT se večajo tudi možnosti za neformalno in priložnostno učenje, ki je danes vse bolj pomembno.

3.1 Televizija

3.1.1 Razvoj televizije

Televizija je postala pomemben dejavnik v našem življenju in je rezultat več različnih izumov oziroma izumiteljev iz različnih držav, ki so se razvijali skozi več desetletij.

Začetek televizije je povezan z razvojem fotografije in kamere, ki so jo v 19. stoletju najprej razvijali v Franciji in Veliki Britaniji, kasneje pa v Združenih državah Amerike (Briggs in Burke 2005, 160).

Pomembna prelomnica, povezana tudi z zgodovino televizije, je bila prva trajna fotografija, ki jo je leta 1827 izdelal francoski eksperimentator Joseph Niephore Niepce s postopkom, ki ga je sam imenoval »heliografija«. Njegovo delo je leta 1829 nadaljeval Louis Daguerre, ki je razvil natančne fotografske posnetke in jih imenoval »dagerotipije« (fotografije na kovinskih ploščicah).

Leta 1839 je Daguerrov tekmelec William Henry Fox Talbot v Londonu razvil povsem drugačen postopek. Uporabljal je srebrov nitrat in s tem odkril proces negativov ter pozitivov, ki omogočajo razvijanje več fotografij iz enega negativa. Svoje fotografije oziroma podobe je poimenoval »kalotipije«, ki so bile natančnejše od dagerotipij (Briggs in Burke 2005, 160).

Sledile so tehnične izboljšave, največja tehnološka sprememba pa je bil nastop t. i. »gibljivih slik«. Anglež Edward Muggeridge je bil prvi, ki je uspešno uporabil zaporedje fotografskih posnetkov in je s tem ustvaril vtis gibanja. Ustvaril je serijo fotografskih posnetkov konjskega gibanja in s tem dokazal, da ima konj med tekom za hip vse štiri noge v zraku, kar je bilo za tisti čas veliko odkritje.

Leta 1876 je Thomas Edison dal v prodajo svoj kinetoskop. To je bila naprava, ki je skozi posebno kukalo posamezniku omogočala gledanje gibljivih slik. Kinetoskop je bil osnova prihajajočemu »kinematografu«, ki ga je Louis Lumiere predstavil leta 1895 v Parizu. S kinetoskopom je Lumiere podobe projeciral na platno. Lumiere je bil eden od dveh bratov, ki sta bila pionirja filmske umetnosti (Briggs in Burke 2005, 163).

Prvi patent povezan s televizijo je leta 1884 ustvaril Nmec Paul Gottlieb Nipkow. Televizija ni bila elektronska, saj je imel ekran vgrajen motor, ki je poganjal sistem, na katerem so bile plošče z luknjicami. Skozi luknjice, ki so bile pod določenim kotom in s točno določenimi intervali oziroma medsebojno razdaljo vrezane v ploščo, je prodirala svetloba na svetlobno občutljiv senzor iz selena, ki je proizvajal električni signal in na ta način prikazal sliko na zaslonu (Verma 2012).

V Veliki Britaniji je pozornost pritegnil izumitelj John Logie Baird. Pomembnejši mejnik je bilo leto 1927, ko je z uporabo Niepkowih plošč, ki jih je kombiniral z radijskimi valovi, opravil televizijsko oddajanje preko telefonske žice med Londonom in Glasgowom. Leto kasneje mu je televizijsko oddajanje uspelo tudi preko atlantskega oceana iz Londona v New York (BBC b. l.).

Do sredine tridesetih let gospodarsko stanje nikjer ni bilo naklonjeno hitremu razvoju televizije. Z omejenim televizijskim oddajanjem sta NBC in CBS začeli šele leta 1941. Po končani drugi svetovni vojni se radijski in filmski krogi še vedno niso zmenili za televizijo. Prepričani so bili, da bo televizija pritegnila le višji sloj oziroma ljudi z višjimi dohodki, vendar so se motili. Kljub skopi ponudbi programov se je prodaja televizijskih sprejemnikov večala, in sicer s 178.000 na približno petnajst milijonov med letoma 1947 in 1952. Že leto kasneje se je število televizijskih sprejemnikov povečalo na dvajset milijonov. Število televizijskih gledalcev se je iz tedna v teden povečevalo, obenem pa je obisk kinematografov padal. Leta 1956 se je tedenski obisk kinematografov zaradi uveljavitve televizije v povprečju zmanjšal z 90 milijonov na 47 milijonov. Pojavila se je vrsta različnih televizijskih oddaj in televizija se je začela še hitreje uveljavljati v takratni družbi (Briggs in Burke 2005, 228–230).

O pomenu televizije je bilo več razprav kot o katerem koli drugem mediju v zgodovini. Leta 1950 je britanski Daily Mirror komentiral, da življenje ne bo nikoli več takšno kot prej, če bodo ljudje sprejeli televizijo. Televizija naj bi bila »univerzalno oko«, za druge spet »žvečilni gumi za obe očesi«. V Združenih državah Amerike so televizijske in radijske mreže v svoji programski shemi ponujale predvsem stereotipno razvedrilo. Predsednik Zvezne komisije za komunikacije (angl. Federal Communications Commission – FCC) Newton Minow je leta 1961 njihove programe poimenoval kot »dolgočasno puščavo«. V Londonu je časopisni kritik Milton Shulman pripomnil, da je »za večino ljudi gledanje v škatlo« zdaj postalo »bolj navada kot zavestno izbrano dejanje«. Za nekatere je bila televizija »požrešno oko«, za druge pa celo zlo oko. Trdili so, da televizija škoduje tako posamezniku kot tudi celotni družbi (Briggs in Burke 2005, 239).

Te kritike so danes večinoma zastarele in če ne bi bilo vsega tega, nikoli ne bi bilo toliko razpravljanja glede dostojnosti, jezika, spolnosti, nasilja ipd. Namen televizije je bilo razvedrilo, ki pa je bilo povezano tudi z novicami in športom. Nekateri so televizijo videli kot priložnost za izobraževanje, drugi pa so v televiziji videli škodljiv vpliv na posameznika, družbo in kulturo. Trdili so, da je gledanje televizije nesmiselno, saj bi lahko gledalec porabljen čas pred televizijo lahko porabil za druge, koristnejše dejavnosti. Sredi 60-ih let so namreč Američani gledanju televizije dnevno posvetili 250 milijonov ur.

Vlogo televizije v izobraževanju je videla Japonska, ki je leta 1957 uvedla poseben, ločen kanal, ki je v celoti predvajal izobraževalne vsebine. Velika Britanija se je odločila za drugačen pristop in je izobraževanje vključila kar v splošno programsko shemo. Leta 1952 je FCC v ZDA namenila čez 200 televizijskih postaj raznim izobraževalnim programom, vendar večina teh ni imela zadostnih finančnih sredstev za obsoj. Kasneje, med letoma 1960 in 1980, je obveščanje preko televizije postalo glavna tema razprav in kritik, veliko govora je bilo o »pomanjkanju informacij« in o »informacijski prezasičenosti«, kar pa ostaja pomembna tema tudi danes (Briggs in Burke 2005, 248–250).

Vse do danes se je televizija razvila v enega najpomembnejših medijev, ki nam zapolnjuje prosti čas, sprošča, informira in še marsikaj drugega. Televizija je postala verodostojen vir novic in ima s tem tudi močan vpliv na javno mnenje. Večina ljudi si življenja brez televizije ne more predstavljati in ima v svojem gospodinjstvu vsaj eno ali celo več televizij, kar smo raziskali v empiričnem delu diplomske naloge. Televizija je postala nepogrešljiv vir informacij, kot so na primer novice iz celega sveta, razna odkritja, opozorila oziroma obvestila, politika itd.

Kot vsak medij ima tudi televizija svoje prednosti in slabosti. Ena izmed *prednosti* je ta, da je televizija, kot smo že omenili, pomemben vir informacij in zabave. Gledalcu ponuja veliko različnih zvrsti filmov in programov, hkrati pa tudi omogoča, da gledalec doma spremlja novice iz celega sveta in tako ostaja obveščen o vsem, kar se dogaja v svetu. Med programi so

nam ponujeni tudi razni znanstveni programi. Predvajane vsebine so z njihovo raznovrstnostjo namenjene izobraževanju različnih starostnih skupin.

3.1.2 Izobraževalna televizija

Pogosto je slišati, da ima lahko prepogosta uporaba televizije in neprimerna vsebina negativne učinke na otroke, vendar pa lahko ustrezna vrsta televizijskih programov tudi pripomore k pismenosti otrok. Dobro zasnovani programi, namenjeni izobraževanju, lahko z igro in vizualno privlačno vsebino pritegnejo otrokovo pozornost oziroma zanimanje in tako tudi pripomorejo k lažjemu razumevanju raznih učnih vsebin, kot so slovnica, matematični problemi ipd. (Kennedy Manzo 2009).

Anderson (2013) pravi, da televizija otrokom zagotavlja vsebine, ki so dobre, kot tudi slabe za njihov zdrav razvoj. Izobraževalno televizijo opredeli, kot storitev namenjeno zdravemu razvoju posameznika (prav tam). Na osnovi raziskav trdi (prav tam), da nam televizija lahko poda koristne informacije o družbi, umetnosti, naravi, lahko nas uči tudi samokontrole, čustvenega razumevanja, praktičnih sposobnosti, varnosti ipd.

Takšna oblika televizije začne z jasno idejo o potrebah otroškega občinstva. Prioriteta otroške izobraževalne oddaje ni težnja po čim širši gledanosti, temveč izobraževanje otrok. Pri tem je pomembno ozadje in razvojna stopnja otrok. Takšna vrsta televizije je namenjena otrokom različne starosti, različnih spolov in iz različnih okolij. Otroci imajo tudi različno predznanje in različne interese.

Televizija lahko postane učitelj, ko je otrok sposoben doumeti, kar se zgodi že pri 18-ih mesecih (Anderson 2013). Leto kasneje začnejo razumeti programe predšolske vzgoje, po tem njihovo razumevanje vsebin še naprej raste. Učinkoviti in uspešni televizijski izobraževalni programi so skrbno načrtovani, saj če bi bili težko razumljivi, jih otroci ne bi spremljali, če bi bili preenostavni, pa jih ne bi spremljali več kot enkrat.

Ko otroci pridobivajo znanje v jeziku in razne življenjske izkušnje, so sposobni dojemanja zahtevnejših vsebin različnih oblik. Kljub splošnemu prepričanju o negativnih vplivih televizije ima televizija lahko trajne pozitivne učinke na otroke. Kot primer Anderson (2013) navaja, da so otroci v ZDA, ki so spremljali izobraževalno oddajo Sesame Street, bili bolj pripravljeni na šolo od tistih, ki te oddaje niso spremljali. Študija (Anderson idr. 2001), ki je potekala med otroci skozi osnovno in srednjo šolo je pokazala, da je spremljanje oddaje Sesame Street in Mister Rogers Neighborhood imela pozitiven vpliv na izobraževanje in razvoj teh otrok. Otroci, ki so pogosteje spremljali oddaje o umetnosti, kot je na primer Mister Rogers Neighborhood, so tudi kasneje v šoli posvečali večjo pozornost umetnosti in bili v tem bolj uspešni od ostalih. Prav tako je bilo tudi pri otrocih, ki so pogosteje spremljali oddajo

Sesame Street, ki je obravnavala drugačno tematiko. V slednjem primeru so bili otroci uspešnejši in bolj naklonjeni jeziku (angleščini), matematiki in znanosti.

Na drugi strani pa ima televizija lahko tudi negativne vplive. Ena izmed pogosto omenjenih *slabosti televizije* je izguba časa. Problem je pereč med mladimi, ki več pozornosti posvečajo televiziji, kot pa rekreaciji, druženju, učenju, branju itd. Druga slabost je tudi ta, da so programi namenjeni različnim starostnim skupinam in če starši ne nadzirajo, kaj njihovi otroci gledajo, lahko pride do tega, da otroci spremljajo oddaje oziroma filme s spolno ali nasilno vsebino, kar lahko vodi v večanje nasilja med mladimi. Ena izmed slabosti je tudi prekomerno gledanje televizije oziroma samega ekrana, kar utruja oči in lahko slabša človekovo počutje ter posledično povzroča glavobol.

Podobno meni tudi Klemm (2012), ki izpostavlja negativen vpliv televizije na otrokov razvoj in učenje. Ker otroci pred televizijo preživijo več časa kot v interakciji s sovrstniki, so njihove njihove jezikovne in komunikacijske sposobnosti vse slabše, saj je komunikacija pri televiziji enosmerna. Otroci namreč ne ustvarjajo komunikacije, vendar jo samo prejemajo. Televizija naj bi otrokom jemala čas, ki bi ga drugače lahko porabili za branje knjig, zato naj bi otroci danes imeli slabše bralne sposobnosti kot prejšnje generacije, saj je branje zahtevnejše od gledanja televizije.

Klemm (prav tam) navaja, da ima v ZDA kar tretjina 3 leta starih otrok televizijo v svoji sobi in da jo na primer v povprečju gledajo 1.500 ur na leto, v šolo pa hodijo samo 900 ur na leto. Večina teh otrok ne gleda samo izobraževalnih programov, ampak tudi nasilne in ostale vsebine, ki niso primerne njihovi starosti.

Televizija je še vedno ena najpomembnejših IKT, čeprav menimo, da bo v prihodnosti prišlo do združitve televizije in računalnika oziroma da jo bosta računalnik in svetovni splet izpodrinila. Danes so v uporabi že t. i. pametne televizije, ki jih lahko brezžično povežemo s svetovnim spletom, mobilnimi in drugimi napravami. Televizijske programe lahko spremljamo tudi na računalnikih in mobilnih napravah (tudi pametnih telefonih), kar nam omogoča, da preko spleta oziroma s pomočjo internetne povezave dostopamo do televizijskih programov od kjerkoli in kadarkoli.

3.2 Svetovni splet

Rainer, Turban in Potter (2007, 142) svetovni splet pojmujejo kot sistem splošno sprejetih standardov namenjen shranjevanju, pridobivanju, oblikovanju in prikazovanju podatkov preko strukture odjemalec/strežnik. Svetovni splet obravnava vse vrste digitalnih informacij, vključujoč besedilo, grafike, zvok in hipermedije (skupek besedil, slik, zvoka ipd.). Ker svetovni splet uporablja grafične uporabniške vmesnike (okna, ikone, menije ipd.), slike, animacije in podobne sestavine, je tudi enostaven za uporabo.

Jessup in Valacich (2008, 553) svetovni splet opredelita kot enega izmed najpomembnejših delov interneta. Pravita, da je svetovni splet grafični uporabniški vmesnik, ki uporabnikom s svojo preprostostjo in doslednostjo omogoča dostop do različnih informacij.

Za dostop do spletne strani mora uporabnik navesti internetni naslov vira (angl. Uniform Resource Locator – URL). Uporabnik dostopa do spleta preko brskalnikov oziroma grafičnih vmesnikov, ki uporabniku omogočajo iskanje informacij po svetovnem spletu. V pogovornem jeziku se uporablja tudi pojem brskanje, od kjer potem izhaja pojem spletni brskalnik, ki označuje program za uporabo svetovnega spleta. Spletni brskalniki so postali oblika univerzalnega dostopa do spleta, saj vmesnik ostaja ne glede na operacijski sistem. Najbolj znani oziroma pogosto uporabljeni brskalniki so Microsoft Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera, Google Chrome ipd. (Rainer, Turban in Potter 2007, 143).

Tudi Jessup in Valacich (2008, 553–554) spletni brskalnik opredelita kot programsko rešitev (aplikacijo), s katero dostopamo do spletnih strani in s pomočjo katere jih tudi pregledujemo. Za pregledovanje spletnih strani so potrebni osnovni protokol HTTP (angl. Hyper Text Transfer Protokol), ki služi za doseg kot tudi prenos podatkov, ter protokol HTML (angl. Hyper Text Markup Language), ki opredeli način, kako naj bo dokument prikazan na zaslonu.

Podatki, ki so na strežniku organizirani in prikazani na spletnih straneh, so lahko v različnih oblikah – kot besedilo, razne povezave na druge strani, barvne slike v različnih formatih, digitalno kodiran zvok in videoposnetek ali celo program, ki teče na uporabniškem računalniku.

Leta 1961 je L. Kleinrock z inštituta MIT (Tehnološki inštitut Massachusetts) predstavil svoj koncept »preklapljanja paketov«, ki je bil namenjen prenosu podatkov in povezovanju računalnikov. Vse do takrat je prevladovalo mnenje, da bodo računalniki med seboj kot tudi ljudje z računalniki komunicirali po klasičnem telefonskem omrežju. Pri tem bi se za čas povezave zasedala neposredna telefonska linija med obema sodelujočima subjektoma, ne glede na to ali se prenašajo podatki ali ne (Kalin 1998, 10).

»Paketi« se odpošiljajo in prenašajo prek mreže, ki je sestavljena iz vrste specializiranih računalnikov, ki prenesejo paket naslovniku. Za takšno delovanje mreže so potrebni natančno določeni postopki oziroma IP (Internet Protokol) protokoli. To so komunikacijski protokoli, ki jih upoštevajo vsi udeleženi v procesu (Cerf 1993 v Kalin 1998, 10).

Leta 1962 Licklider napiše serijo zapiskov oziroma beležk, v katerih opisuje svojo idejo o »galaktičnem omrežju«. Slednje je predstavljalo mrežno povezavo med računalniki, preko katere bi lahko kdorkoli dostopal do raznih podatkov in programov (Beynon-Davies 2004, 158–159).

Kalin (1998, 10) omenja, da je v letih 1970 do 1972 začela delovati in prenašati podatke prva geografsko porazdeljena mreža ARPANET v ZDA. Financiralo jo je ameriško obrambno ministrstvo. V samem začetku je šlo za eno samo mrežo specializiranih računalnikov, v katero so bili povezani uporabniški računalniki. Postopki usmerjanja paketov so bili zaradi tega relativno enostavni. V nadaljnjem razvoju so se med seboj začele povezovati avtonomne mreže in potrebno je bilo izpopolniti postopke za izbor optimalne poti skozi različna omrežja. Vsak računalnik dobi IP naslov oziroma številko na primer 193.2.1.180, ki enolično določa vsako napravo vključeno v omrežje. Naslov se uporablja za usmerjanje paketov preko mrež.

Leta 1985 je bil internet že uveljavljen kot tehnologija, ki je med seboj povezovala veliko skupino raziskovalcev in razvijalcev, ki so komunicirali prek interneta (Beynon-Davies 2004, 160).

Leta 1991 se pojavi svetovni splet. Med letoma 1991 in 1994 je obremenitev prvega strežnika svetovnega spleta neprestano naraščala, in sicer vsako leto za desetkrat. Leta 1993 so se pojavili prvi brskalniki, kot so Mosaic, Erwise, Viola, Cello, itd. Po številnih razpravah je Ustanovitelj svetovnega spleta Tim Berners-Lee, je leta 1994 ustanovil organizacijo World Wide Web Consortium (W3C). Organizacija je bila odgovorna za razvoj svetovnega spleta, standardizacijo protokolov in jezikov, kot jih poznamo danes (Beynon-Davies 2004, 172).

Brskalniki so postali splošno dostopni, s tem pa tudi svetovni, ki je imel vedno več uporabnikov. Danes je svetovni splet najpomembnejša in najbolj uporabna storitev interneta, saj uporabniku omogoča vrsto možnosti od komuniciranja, zabave, pridobivanja informacij, znanj ipd.

Leta 2004 se je pojavila druga generacija svetovnega spleta, marketinško poimenovana Web 2.0. Za razliko od prve generacije, ki je omogočala predvsem pasivno gledanje in branje vsebin, je Web 2.0 omogočal tudi aktivno sodelovanje pri ustvarjanju vsebin na svetovnem spletu. Za Web 2.0 so značilna nova orodja, kot so Wikipedia, Flickr, spletni dnevniki (blogi), spletne storitve, kot so Youtube, Facebook ipd. (Turban, King in Lang 2009, 354).

Remec in Vehovar (1998, 89) sta že leta 1998 napovedovala, da je povsem mogoče tudi to, da bo internet v takratni tehnološki obliki že v nekaj letih izginil oziroma se preobrazil in zlil z drugimi tehnologijami. Povezali naj bi se predvsem osebni računalnik, televizija in telefon, kar naj bi internetu dodelilo povsem novo vlogo.

Tako kot vsaka stvar ima tudi svetovni splet prednosti in slabosti. Fröhlich (2013, 72–73) kot prednosti navede plačevanje in nakupovanje preko svetovnega spleta, povezovanje z ljudmi oziroma prijatelji iz oddaljenih krajev. Za podjetja pa je svetovni splet nedvomno prinesel lažje poslovanje, zmanjšanje stroškov, nove načine oglaševanja, ustvarjanje novih poslovnih modelov ipd. Avtor hkrati opozori tudi na slabe strani svetovnega spleta, in sicer lažjo izvedbo iger na srečo, nesocializiranost zaradi pretirane uporabe socialnih omrežjih in

spletnih iger ter vdor v zasebnost. Kot slabost je omenil tudi redno oglaševanje raznih podjetij na spletnih straneh, povezave na druge strani in preusmerjanje pozornosti, ki močno ovira našo sposobnost razumevanja besedil in pomnenja prebranega, kar je pri pridobivanju informacij in znanja zelo pomembno.

O prihodnosti svetovnega spleta težko govorimo, vendar vemo, da bo svetovni splet vedno bolj prisoten. Že danes je dostop do svetovnega spleta mogoč povsod, od kjerkoli in kadarkoli. Pojavljajo se tudi napovedi, kot je na primer ta, da bi lahko prevajanje med različnimi jeziki (v telefonskem pogovoru) postalo omrežna storitev, pri čemer bi osebi, ki komunicirata in govorita različna jezika, slišali pogovor v svojem jeziku. Napovedana je tudi integracija človeka in interneta, na primer avtomatiziran dozornik zdravil, ki bi bolniku samodejno sporočal njegovo zdravstveno stanje ter ga obveščal o potrebi jemanja zdravil. Tudi v medicini napovedujejo tako imenovano telemedicino oziroma medicino na daljavo, kot so operacije na daljavo, diagnosticiranje na daljavo, kontrolo zdravstvenega stanja bolnikov na daljavo ipd. Možnosti je torej veliko, omejitev je zgolj človeška domišljija. Pri vsem skupaj je pozitivna stvar lahko to, da bomo pri vsej tej tehnologiji, ki bo posegala v zasebna življenja ljudi, anonimnost lahko dosegli preprosto z neuporabo interneta. Edino vprašanje pri tem pa je, kakšne posledice bo to prineslo v posameznikovo življenje (Fröhlich 2013, 78–79).

3.3 E-izobraževanje in izobraževanje na daljavo

Osnovno vlogo pri razvoju e-izobraževanja je odigral študij oziroma izobraževanje na daljavo z osnovno značilnostjo, da sta učenec in učitelj časovno in prostorsko ločena. Študij na daljavo lahko poteka ob uporabi IKT ali pa tudi brez nje. Prvotno je izobraževanje na daljavo potekalo s pomočjo tiskanih gradiv in pisne komunikacije. Razvoj sodobne tehnologije je pomemben dejavnik v razvoju izobraževanja na daljavo. V zadnjih desetletjih se je pojavil internet, ki je odprl nove možnosti na področju izobraževanja na daljavo. Izobraževanje je potekalo preko raznih medijev, sprva preko radia, kasneje televizije, danes pa svetovnega spleta in na splošno z uporabo računalniške tehnologije. Prav slednje nas pripelje do novega širšega pojma, in sicer e-izobraževanja, izobraževanja, ki se izvaja s pomočjo IKT. E-izobraževanje je torej izobraževanje, ki za razliko od izobraževanja na daljavo, v celoti poteka s pomočjo IKT, ki omogoča lažjo komunikacijo med učencem in učiteljem ter omogoča uporabo novih metod poučevanja (Florjančič in Lesjak 2014).

Napačno razmišljamo, ko menimo, da sta pojma e-izobraževanje in izobraževanje na daljavo sinonima. Izobraževanje na daljavo je del e-izobraževanja, torej je slednje širši pojem kot izobraževanje na daljavo (Lapuh Bele in Rugelj 2008, 187).

Zametki izobraževanja na daljavo segajo že v devetnajsto stoletje. Bregar, Zagmajster in Radovan (2010, 11) v svojem delu pravijo, da je izobraževanje na daljavo nastalo predvsem zaradi lažje dostopnosti širšemu krogu ljudi, kot na primer prebivalcem geografsko oddaljenih

območij, zaposlenim in invalidom. Začetnik izobraževanja na daljavo naj bi bil, Isaac Pitman, ki je v Združenih državah Amerike leta 1840 organiziral dopisni tečaj iz stenografije.

V drugi polovici devetnajstega stoletja so se pojavljale dopisne šole, najprej v Združenih državah Amerike, Nemčiji, na Švedskem in v Veliki Britaniji. Dopisne šole so bile enostavna oblika izobraževanja na daljavo, kjer se je komunikacija med učiteljem in učencem odvijala prek klasične pošte. Po pošti so se posredovala tudi študijska gradiva v tiskani obliki. V prvih desetletjih dvajsetega stoletja so se izobraževalne možnosti razširile. Pojavil se je nov medij radio, po drugi svetovni vojni pa še televizija.

Z razvojem IKT so se razširile možnosti pridobivanja novega znanja. Učitelj tako ni več edini nosilec znanja, saj je znanje dostopno tudi preko drugih virov, predvsem prek svetovnega spleta. Učiteljeva vloga se tako spreminja, saj učitelj dobiva vlogo vodje izobraževalnega procesa in vlogo svetovalca. Učitelj torej učencu svetuje in mu daje napotke, kako priti do zastavljenega cilja in željenih informacij (Bregar, Zagmajster in Radovan 2010, 11).

Do večje spremembe v izobraževanju na daljavo je prišlo po letu 1990, z razvojem svetovnega spleta. Pred tem je komunikacija med učencem in učiteljem potekala predvsem preko elektronske pošte. Razvoj svetovnega spleta je omogočil komunikacijo v realnem času med učenci tako individualno, kot tudi v skupini, interakcija je potekala preko zvočnih in videokonferenc. Za tem so se pojavile tudi virtualne učilnice in virtualne univerze, študij od doma je potekal preko IKT v virtualnem prostoru (učilnicah). Natisnjene knjige so zamenjali zvočni in videoposnetki, lahko pa je bila tudi kombinacija obeh. Za njihovo predvajanje so poskrbeli razni računalniški programi (Van Enckevort 1995, 53–54).

Van Enckevort (1995, 45) že pred skoraj dvajsetimi leti pravi, da izobraževanje na daljavo poskuša maksimirati možnosti za samostojno delo. Tak način izobraževanja od učenca zahteva več motivacije in samodiscipline, ki sta potrebni za samostojno učenje.

Izobraževanje na daljavo je torej oblika posredovanega izobraževanja, saj je znanje posredovano preko raznih IKT. O izobraževanju na daljavo lahko govorimo šele takrat, ko pride do združitve faz poučevanja in učenja (Zagmajster 1995, 113).

Razvoj IKT je v zadnjih letih spremenil način izobraževanja, saj vedno več izobraževanja poteka prek svetovnega spleta.

Rainer, Turban in Potter (2007, 156) e-izobraževanje opredelijo kot izobraževanje, ki poteka prek svetovnega spleta. Takšno izobraževanje se lahko izvaja v učilnicah kot podpora oziroma dopolni tradicionalnemu izobraževanju, lahko pa tudi prek virtualnih učilnic, kjer je vse delo opravljeno preko spleta, brez medosebnega stika iz oči v oči.

Bregar, Zagmajster in Radovan (2010, 12) e-izobraževanje opredelijo kot širše in ožje opredeljeno e-izobraževanje.

Širše pojmovano e-izobraževanje poimenujejo tudi kot delno tehnološko podprto izobraževanje (prav tam). IKT namreč dopolnjuje oziroma delno podpira učni proces (Bregar, Zgajster in Radovan 2010, 13). Kot primer delno tehnološko podprtega izobraževanja navedejo uporabo IKT v smislu objave predmetnikov ali učnih gradiv na zgoščenki ali spletu, uporabo e-pošte in spletnih virov. Prav tako omenijo tudi nekoliko zahtevnejše oblike uporabe, in sicer razne spletne diskusije in spletne projekte. Možnosti uporabe IKT so odvisne od obsega in načina oziroma učinkovitosti uporabe tehnologije v izobraževalnem procesu.

V drugo skupino, po mnenju Bregarja, Zgajstrove in Radovana (2010, 14), spada e-izobraževanje, ki ga poimenujejo celostno e-izobraževanje. Od delno tehnološko podprtega se razlikuje v tehnološki podpori. Pri celostnem izobraževanju tehnološka podpora ni le delna, ampak se uporablja skozi celoten izobraževalni proces. Slednje omogoča, da v učnem procesu učiteljeva navzočnost ni potrebna. IKT omogoča, da se tudi odpravijo prostorske in časovne omejitve med učiteljem in učencem.

Downes (2005, v Lapuh Bele in Rugelj 2008, 186–187) razlikuje e-izobraževanje 1.0 in e-izobraževanje 2.0. Pri različici 1.0 so učni viri podani v elektronski obliki. S tehnološkega vidika e-izobraževanje 1.0 pomeni prenos in pošiljanje datotek preko elektronske pošte, spletnih strani v raznih formatih kot so DOC, PDF ipd. Pri e-izobraževanju 2.0 je gradivo, ki je dostopno na spletu, na voljo vsakomur. E-izobraževanje 2.0 vsebuje dinamične objekte, kot so videoposnetki, animacije, simulacije, interaktivni testi za preverjanje znanja ipd. Za razliko od e-izobraževanja 1.0 pri različici 2.0 vsebine gradiva zaradi dinamičnih objektov ni možno natisniti.

Turban, King in Lang (2009, 321) e-izobraževanje navezujejo na katerokoli metodo izobraževanja s pomočjo računalnika. Tako lahko poučevanje poteka preko elektronske pošte, videokonference. Pri tem se uporabljajo gradiva v različnih oblikah kot na primer zgoščenke, spletne strani, blogi, simulacije, igre, animacije, videoposnetki ipd.

Downes (2005, v Lapuh Bele in Rugelj 2008, 187) aktivno učenje, ustvarjalnost, komunikacijo in sodelovanje pojmuje kot ključne elemente v e-izobraževanju, ki vplivajo na odnos med učencem in učiteljem. V svojem prispevku omeni, da je za e-izobraževanje značilno tudi uveljavljanje socialnih mrež.

E-izobraževanje in izobraževanje na daljavo se z razvojem tehnologije spreminjata in izpopolnjujeta. Zadnja novost na tem področju je nedvomno masovno odprto spletno izobraževanje (angl. Massive Open Online Courses – MOOC), ki se je začelo uveljavljati leta 2012. Masovno odprto spletno izobraževanje predstavljajo razni tečaji, ki so namenjeni vsakomur, ki si želi novih znanj ne glede na predizobrazbo, status in starost. Do tečajev lahko posameznik prosto dostopa preko spleta, število udeležencev pa je neomejeno. Prednost takega izobraževanja je nedvomno v tem, da se posameznik lahko brezplačno izobražuje od kjerkoli in kadarkoli. Udeleženec izobraževanja si sam izbere način oziroma ritem učenja ter

si tako učenje prilagodi svojim učnim navadam ter zmožnostim. Prednost je tudi v tem, da masovno e-izobraževanje podpira vseživljenjsko učenje, saj kot smo že omenili, lahko do tečajev in predavanj dostopajo posamezniki vseh starosti in s tem pridobivajo nova znanja ter se tako prilagajajo trgu dela (Florjančič in Lesjak 2014).

Kot je bilo že iz raznih opredelitev možno razbrati, imata e-izobraževanje in izobraževanje na daljavo številne *prednosti*.

Rainer, Turban in Potter (2007, 156) trdijo, da e-izobraževanje in izobraževanje na daljavo učencu omogočata prilagodljivost učenja. V nasprotju s klasičnim učenjem si učenec sam izbere čas in prostor učenja. Kot prednost navedejo tudi zmanjšanje stroškov, ki jih najpogosteje prinašajo najemnine prostorov, kjer bi potekalo poučevanje ter plačevanje učnega osebja.

V drugem delu Turban, King in Lang (2009, 323–324) poleg že omenjenih prednosti poudarijo tudi lažji dostop do različnih strokovnjakov in istočasno udeležbo večjih skupin študentov na predavanjih, ki potekajo preko spleta. Kot prednost navedejo tudi literaturo in informacije, ki so za razliko od knjig lahko redno posodobljene.

Colvin Clark in Mayer (2008, 22–23) prednosti e-izobraževanja vidita v povratnih informacijah, ki jih prejme učenec pri reševanju neke naloge – program lahko za vsak napačen ali pravilen odgovor poda povratno informacijo. Kot prednost navedeta tudi sodelovanje med posamezniki, saj internet omogoča komuniciranje med posamezniki v realnem času preko zvočnih ali videokonferenc. Prednost e-izobraževanja je tudi v raznih simulacijah, igrah, vajah, ki učenje naredijo zanimivejše in posamezniku bolj privlačno.

IKT je omogoča, da se študijsko gradivo prilagodi potrebam in zmožnostim posameznika, ki je vključen v izobraževanje (Sulčič 2008, 15–16).

Kljub vsem prednostim, ki jih prinašata e-izobraževanje in izobraževanje na daljavo, se tu pojavijo tudi nekatere *slabosti*. Učenci morajo namreč biti informacijsko oziroma računalniško pismeni, nekaterim pa primanjkuje tudi neposredni osebni stik (Rainer, Turban in Potter 2007, 156).

Turban, King in Lang (2009, 325–326) kot slabost omenijo tudi usposabljenje učiteljev za tovrstno učenje, kar za institucijo prinaša dodatne stroške. Dodatne stroške povzroča tudi različna strojna in programska računalniška oprema, ki omogoča takšen način izobraževanja. Ena izmed slabosti je tudi nevarnost enosmerne komunikacije, in sicer da se lahko študent izogne določenim nalogam, zastavljenim v gradivu, ali pa obveznosti ne opravi sam in na ta način ne utrdi svojega znanja, kot bi bil to prisiljen v razredu. Problem vidijo (prav tam) tudi v dostopnosti medijev, tako fizično kot tudi v zvezi s pomanjkanjem izkušenj pri uporabljanju tehnične opreme v izobraževalne namene, saj mora biti učenec informacijsko pismen. Skratka

učenec oziroma posameznik mora imeti veliko mero samodiscipline in dobre organizacije pri razporejanju časa med različne obveznosti ter se zavedati, da vse to počne za lastno dobro.

3.4 Uporaba televizije in svetovnega spleta za pridobivanje znanja

Danes je na voljo vrsta različnih izobraževalnih televizijskih programov, ki so namenjeni izobraževanju gledalcev vseh starosti. Prav tako nam televizija dnevno prinaša novice iz celega sveta, sodobni pametni televizorji pa nam omogočajo tudi namestitev željenih izobraževalnih programov v obliki simulacij, iger ter kvizov. Poleg tega pametni televizorji omogočajo dostop do informacij na spletu, kar kaže na združitev svetovnega spleta in televizije. V poglavju 3.1.2 smo predstavili vpliv uporabe televizije na učenje otrok.

Tako kot televizija se tudi svetovni splet uporablja v izobraževalne namene. S svetovnim spletom se otroci seznanjajo že v šoli, uporabljajo ga kot pripomoček za učenje in zabavo. Svetovni splet uporablja tudi večina zaposlenih v podjetjih. Svetovni splet je vstopil v prodajo, oglaševanje in ostale medije. Za mnoge je svetovni splet postal samoumeven (Vehovar 1998, 3).

Svetovni splet je zbirka internetnih virov (FTP), besedil, zvočnih datotek in datotek z videoposnetki ter spletnih strani, do katerih je moč dostopati preko brskalnikov, ki temeljijo na HTTP in TCP/IP standardih (Business Dictionary b. l.).

Preko svetovnega spleta izmenjujemo dopise, podatke, dokumente, slike ipd. Svetovni splet nam omogoča nakupovanje knjig, zgoščenk in drugih izdelkov, ki jih potrebujemo za vsakdanje življenje ter prebiranje novic in iskanje informacij. Začeli smo ga uporabljati tudi za pridobivanje znanja oziroma se z njegovo pomočjo tudi izobraževati.

Pri izobraževanju na spletu se pojavijo vprašanja motivacije, in sicer ali je učenec, brez učiteljeve navzočnosti, dovolj motiviran za učenje. Na svetovnem spletu je moč najti vrsto dejavnikov, ki učenca motivirajo. To je lahko videz učne vsebine, razne simulacije in aktivnosti, ki od učenca zahtevajo razmišljanje in ga ob pravilnem reševanju tudi nagradijo. Na učenca pozitivno deluje in ga motivira tudi občutek, da na svetovnem spletu skoraj ni fizičnih ovir pri pridobivanju informacij, saj nam je vedno in povsod vse na dosegu. Velika prednost je tudi dostop do raznih virov, saj učenec lahko dostopa do znanja in literature kar od doma, mu ni potrebno vedno hoditi v knjižnico. Učenec torej lažje in hitreje dostopa do potrebne literature, zapiskov, priročnikov, knjig ipd. (Rebolj 2008a, 56).

Gradiva na spletu (e-gradivo) so sestavljena iz različnih večpredstavnih gradnikov, ki od učenca terjajo aktivnost. Primarna dejavnost torej ni samo branje, temveč tudi aktivnost učenca, ki učenca pripelje do napredovanja. Za učenca je pri izobraževanju na spletu pomembna tudi komunikacija preko forumov ter različni drugi učni viri.

3.5 Prednosti in slabosti uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije

IKT ima številne potencialne prednosti za zaposlene, delodajalce in družbo. Za zaposlene se prednosti kažejo v zmanjšanem stresu in boljšemu družinskemu življenju, saj lahko zaposleni s pomočjo IKT opravljajo delo tudi od doma, v domačem okolju. Poleg tega IKT ponuja zaposlitvene možnosti za ljudi, ki so vezani na dom, kot so starši samohranilci in invalidni ljudje. Z vidika delodajalca IKT povečuje produktivnost, pomaga pri usposabljanju delavcev in omogoča zaposlitev tistim, ki ne živijo v neposredni bližini delovnega mesta (Rainer, Turban in Potter 2007, 157).

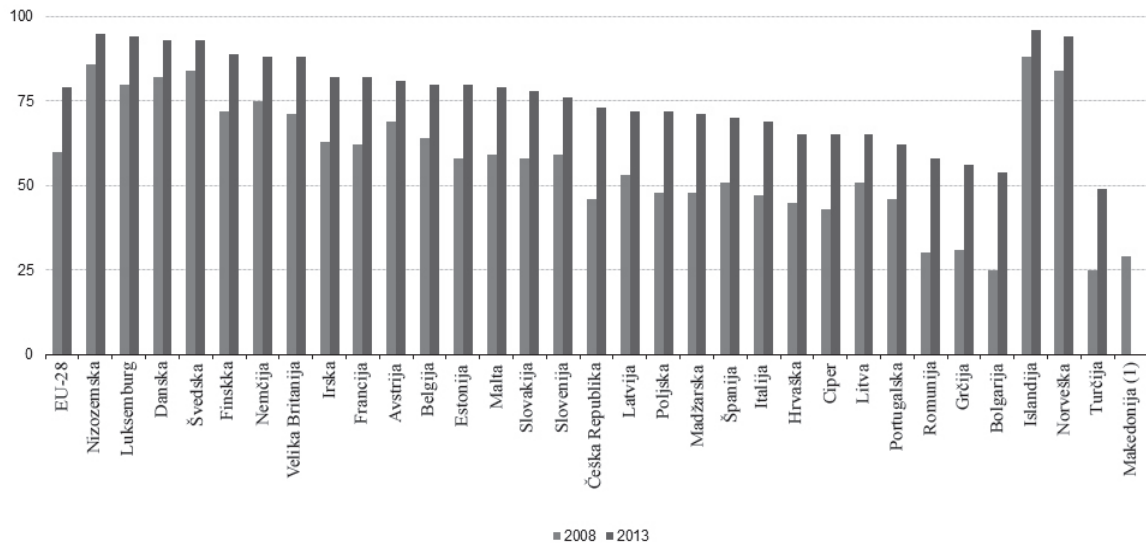
Van Weert in Kendall (2004, 101) kot prednost uporabe IKT izpostavita fleksibilnost v smislu prostora in časa, kar pomeni, da se lahko izobražujemo kjerkoli in kadarkoli. Ena glavnih prednosti je tudi enostaven in hiter dostop do informacij, ljudi, idej in rešitev različnih problemov. Naslednjo navedeta komunikacijo oziroma interakcijo med posamezniki, kot tudi interakcijo s spletnimi viri. Kot najpomembnejšo prednost navedeta združitve osebnih, službenih in drugih aktivnosti, saj nam sodobna tehnologija omogoča tudi delo od doma, s čemer si posameznik čas lahko razporedi po svoji želji.

IKT ima tudi nekaj slabosti, na katere v svojem delu opozorijo Rainer, Turban in Potter (2007, 157). Za zaposlene je glavna slabost povečan občutek izoliranosti, možna izguba bonitet, nižja plača, možnost počasnejšega napredovanja ter pomanjkanje socializiranosti. Z vidika delodajalca je slabost ta, da delodajalec težko nadzoruje delo, možni problemi z varovanjem podatkov, stroški izobraževanja in visoki stroški IKT opreme.

Mosher (2011) pravi, da lahko uporaba računalnika kot tudi svetovnega spleta pripelje do odvisnosti in nesocializiranosti, saj mladina preveč časa preživi na socialnih omrežjih, kar pa seveda vpliva tudi na družbo in njen razvoj. Podobni negativni vplivi so tudi v primeru televizije, vendar v manjši meri, saj mladi, kot kažejo tudi rezultati naše ankete, dajejo precej večjo prednost svetovnemu spletu, ta pa je ravno zaradi njegove obsežnosti in zmožnosti toliko bolj odprt za vse prevare, zavajanja uporabnikov in kraje podatkov.

3.6 Uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije za pridobivanje znanja v Sloveniji in EU

Če primerjamo uporabo oziroma sam dostop do svetovnega spleta med Slovenijo in Evropo, lahko iz študije (EUROSTAT 2013) vidimo, da je v Evropi leta 2013 imelo 79 % vseh gospodinjstev dostop do interneta. Najvišji odstotek, kar 95 % gospodinjstev z dostopom do interneta je bilo leta 2013 na Nizozemskem, najmanj gospodinjstev z dostopom do svetovnega spleta pa je bilo v Bolgariji (54 %). Več podrobnosti in položaj Slovenije je viden na sliki 2.

Slika 2: Dostop do svetovnega spleta v gospodinjstvih (EU-28)
 VIR: EUROSTAT 2013.

Študija opravljena med slovenskimi gospodinjstvi in posamezniki (SURS 2013) kaže, da je v prvem četrtletju leta 2013 imelo računalnik 76 % vseh gospodinjstev, natančneje 56 % namizni računalnik, prav tako 56 % prenosni računalnik, 14 % pa tablični računalnik.

Raziskali smo tudi način dostopa do svetovnega spleta. Tako po podatkih SURS-a (2013) so gospodinjstva v prvem četrtletju 2013 najpogosteje uporabljala kabelski dostop (32 %), xDSL je uporabljalo 29 % gospodinjstev, javno brezžično povezavo pa 21 % gospodinjstev. Tudi v vsakdanjem življenju lahko opazimo visoko porast brezžičnega dostopa do svetovnega spleta v zadnjih letih, saj je brezžična povezava dostopna že na vsakem vogalu.

Slovenija je glede uporabe IKT za različne namene dokaj razvita, saj so študije pokazale podobne rezultate tako v Sloveniji kot v Evropi. Podobnost je vidna tudi pri uporabi interneta za sodelovanje v socialnih omrežjih. V Sloveniji je v prvem četrtletju leta 2013 41 % posameznikov starih med 10 in 74 let sodelovalo v spletnih družabnih omrežjih, medtem ko v Evropi v začetku leta 2013 približno 60 % starih med 16 in 74 let. SURS (2013) kaže, da je v prvem četrtletju 2013 64 % oseb v starosti 10–74 let internet uporabljalo za pošiljanje in prejemanje elektronske pošte, medtem ko v Evropi (EUROSTAT 2013) delež oseb višji (76 %). Internet je v veliki meri uporabljen za pridobivanje raznih informacij. Iz študije SURS-a (2013) lahko vidimo, da 54 % oseb uporablja internet za iskanje informacij o določenem blagu ter storitvah. 48 % teh oseb je iskalo informacije o zdravju, 57 % za branje in prenašanje spletnih novic, revij ter časopisov. 33 % oseb je internet uporabljalo za informacije o izobraževanju in raznih tečajih. Poleg omenjenega je internet uporabljalo 34 % oseb za prodajo blaga in storitev. Internet nam seveda omogoča tudi opravljanje bančnih storitev. Rezultati študije so pokazali, da internet v ta namen uporablja 31 % oseb.

4 RAZISKAVA UPORABE INFORMACIJSKE IN KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE ZA IZOBRAŽEVANJE

4.1 Izvedba raziskave in predstavitev vzorca raziskave

Raziskavo o uporabi IKT za izobraževalne namene smo izvedli s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika (priloga 1). Vprašalnik je bil ustvarjen z orodjem za spletno anketiranje IKA, ki omogoča izdelavo in oblikovanje spletnega vprašalnika, izvedbo spletne ankete oziroma zbiranje podatkov ter statistično analizo podatkov in izdelavo poročil.

Pri anketnem vprašalniku smo se osredotočili na svetovni splet in televizijo. Anketirali smo osebe med petnajstim in tridesetim letom, ki so glavni uporabniki IKT.

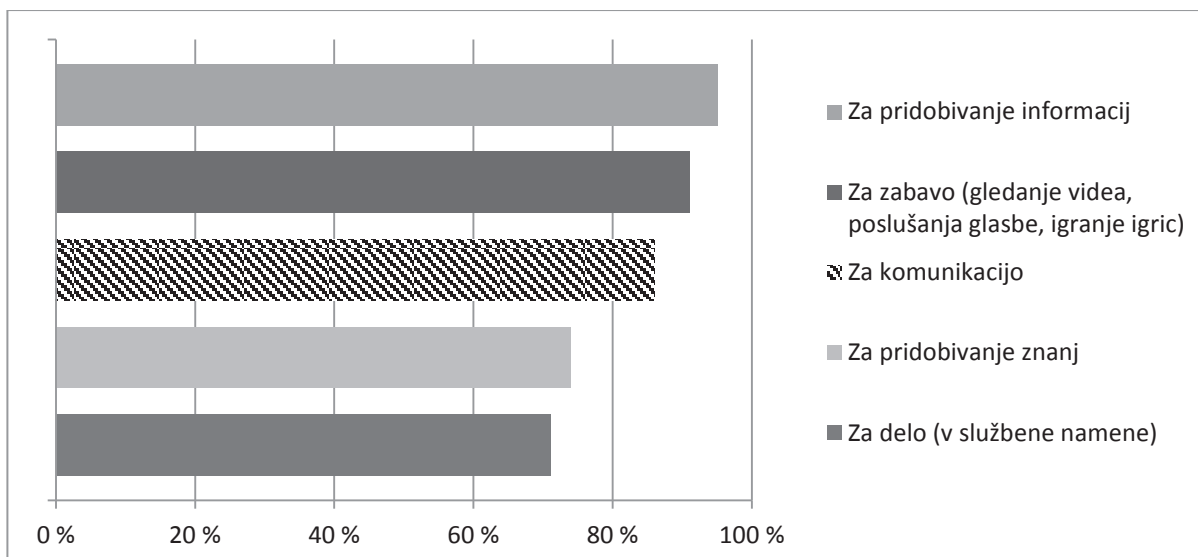
Vprašalnik, ki je zagotavljal anonimnost, je bil sestavljen iz dveh delov. Uvodu, v katerem so bili splošni napotki, je sledil vsebinski del. Vsebinski del je bil sestavljen iz vprašanj zaprtega tipa, kjer je respondent izbral enega ali več odgovorov izmed vnaprej ponujenih možnosti. Poleg vprašanj zaprtega tipa smo v vsebinskem delu anketirancu omogočali vnos poljubnega odgovora. Pri ocenjevanju stališč smo uporabili 5-stopenjsko Likertovo lestvico, kjer je ocena 1 predstavljala najnižjo vrednost, ocena 5 pa najvišjo vrednost.

Povabilo k anketiranju je bilo objavljeno na vstopni strani e-učilnice Fakultete za management Koper. Za večjo učinkovitost pa je bila povezava do vprašalnika poslana tudi prek e-pošte znancem. Povezavo smo objavili tudi na socialnem omrežju Facebook. Predvideli smo, da anketiranec potrebuje približno 3 minute za izpolnitev celotnega vprašalnika. Anketiranje je potekalo od 30. decembra 2013 do 30. marca 2014. S pomočjo ankete smo zbrali podatke 100 oseb med petnajstim in tridesetim letom starosti. Med anketiranci je bilo 59 % žensk. Ugotovili smo, da je na vprašalnik odgovorilo 14 % anketirancev starih od 15 do 20 let, 45 % anketirancev starih od 21 do 25 in preostalih 41 % anketirancev starih od 26 do 30. Povprečna starost anketiranca je bila 24,5 leta.

4.2 Analiza zbranih podatkov

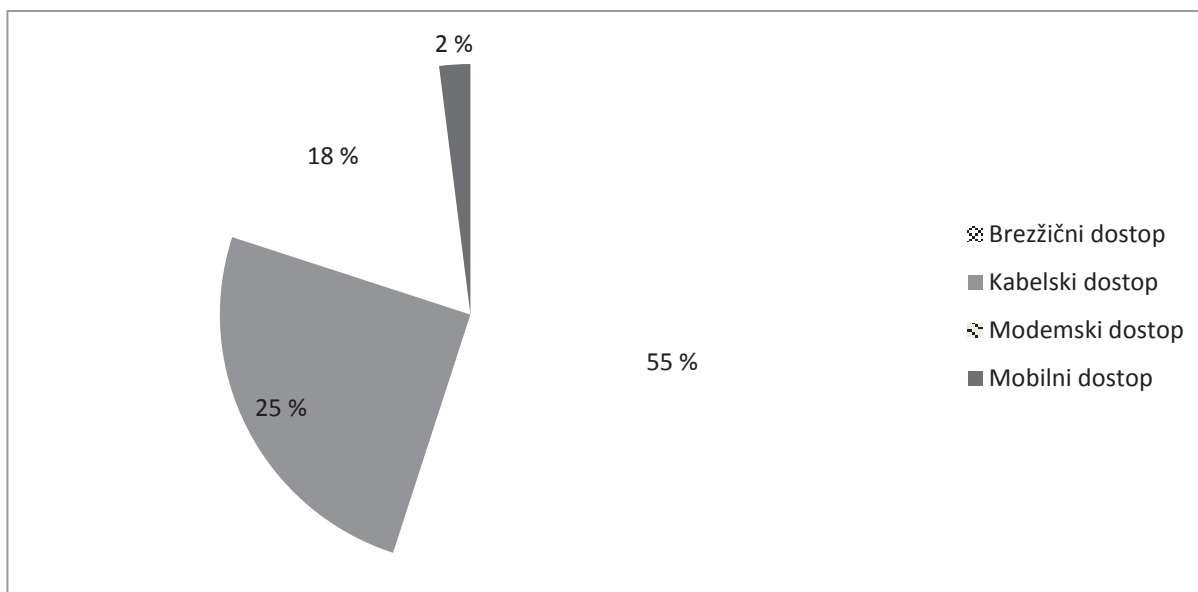
Že pri prvem vprašanju je vidno prav to, kar smo predpostavljali, in sicer kar 98 % anketirancev internet oziroma svetovni splet uporablja pogosteje kot pa televizijo.

V nadaljevanju nas je zanimal namen uporabe IKT. Anketiranci so lahko izbirali med več ponujenimi odgovori (slika 3). Kot je razvidno iz slike 3, skoraj vsi (95 %) anketiranci IKT uporabljajo za pridobivanje informacij. 71 % IKT uporablja za delo oziroma v službene namene. En odgovor je bil podan pod možnost »drugo.« Respondent je napisal da IKT uporablja tudi za promocijo.

Slika 3: Namen uporabe IKT

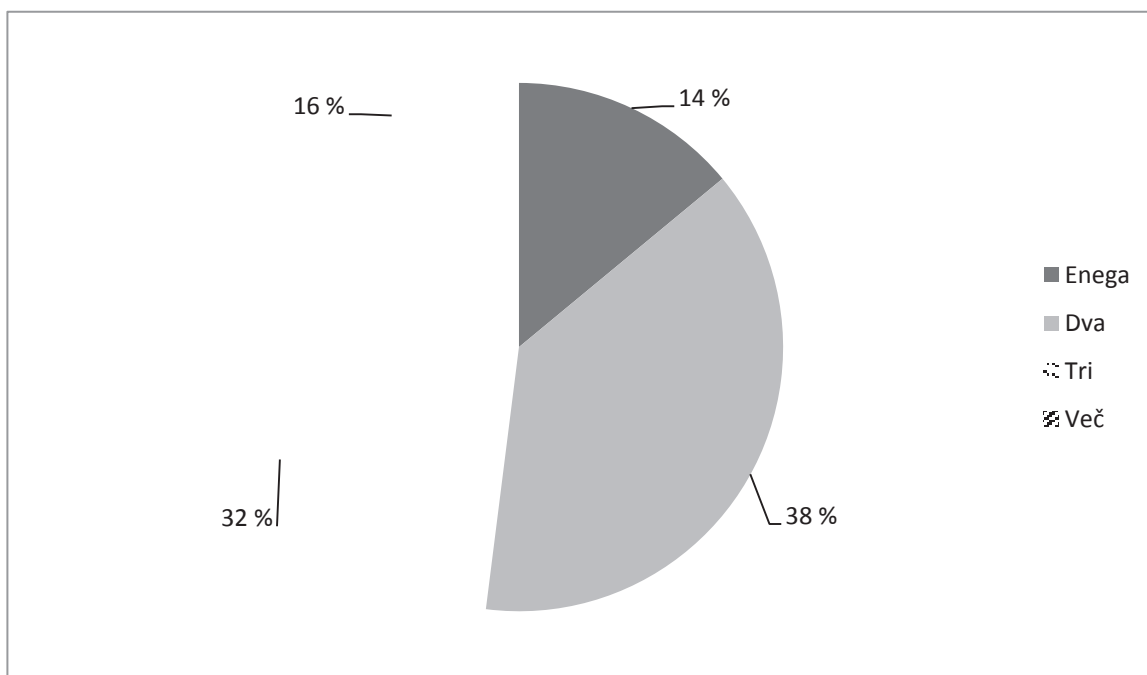
Da nismo več omejeni zgolj na žični dostop do omrežja, potrjujejo tudi rezultati anketiranja (slika 4), saj več kot polovica anketirancev (55 %) za dostop do svetovnega spleta v domačem gospodinjstvu uporablja brezžični dostop. Niti eden respondent ni izbral odgovora, da nima dostopa do svetovnega spleta.

Slika 4: Dostop do svetovnega spleta

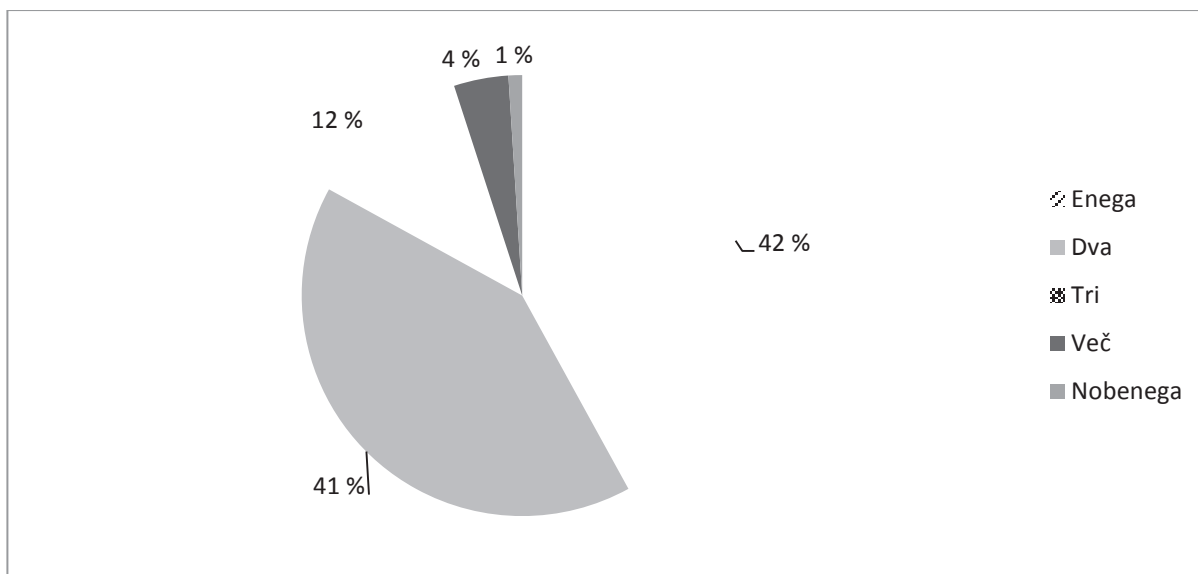
Pri primerjavi podatkov SURS-a (2011) z našimi rezultati lahko ugotovimo, da naši anketiranci v največ primerih uporabljajo brezžični dostop do svetovnega spleta, kar pa pred tremi leti ni bila primarna povezava do svetovnega spleta, saj je bil takrat najpogostejši dostop do svetovnega spleta xDSL. Leta 2013 (SURS 2013) pa je bil najpogostejši dostop do svetovnega spleta kabelski dostop.

Anketiranci imajo doma več kot en računalnik na gospodinjstvo (slika 5). Tako ima 38 % anketirancev 2 računalnika, 16 % pa celo več kot 3 računalnike. Podrobnosti so razvidne iz slike 5.

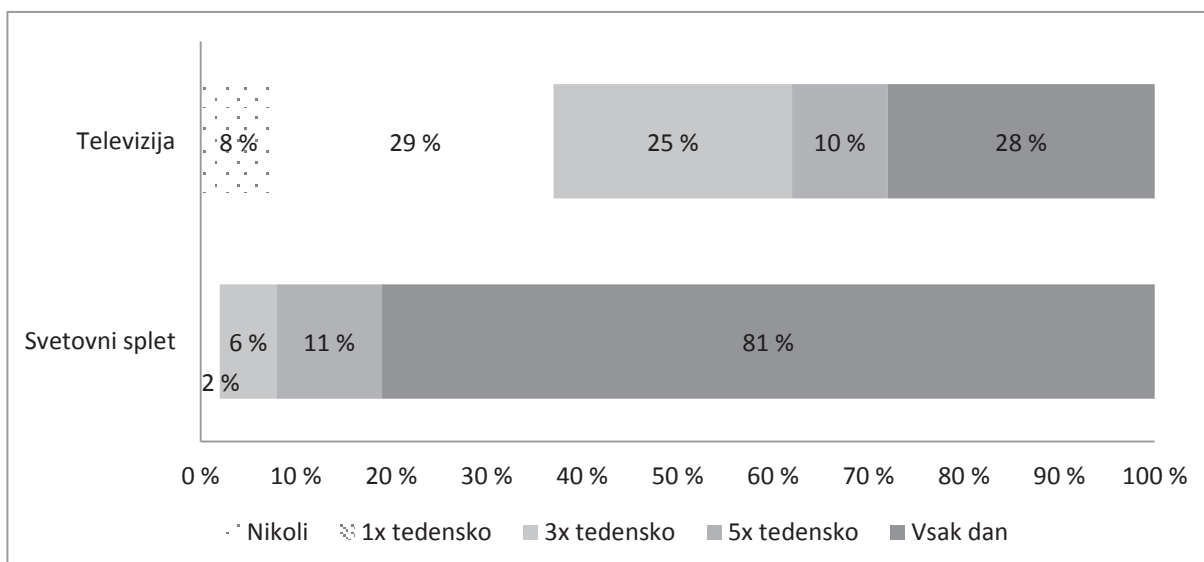
Slika 5: Računalniki z dostopom do svetovnega spleta v domačem gospodinjstvu

Ker smo se odločili za raziskavo med svetovnim spletom in televizijo, se je naslednje vprašanje (slika 6) nanašalo na televizijo, in sicer koliko televizijskih sprejemnikov imajo anketiranci v domačem gospodinjstvu. Kot je razvidno na sliki 6, je 42 % respondentov odgovorilo, da ima doma samo en televizijski sprejemnik in le 4 % anketirancev jih ima več kot 3. Eden od respondentov doma nima televizijskega sprejemnika. Ta podatek in na splošno celotna razporeditev odstotkov glede na število računalnikov v primerjavi s televizijskimi sprejemniki kaže, da ljudje dajemo računalniku večji pomen kot televizijskemu sprejemniku, saj si v povprečju najpogosteje lastimo 2 do 3 računalnike, medtem ko samo enega oziroma 2 televizijska sprejemnika.

Slika 6: Televizijski sprejemniki v domačem gospodinjstvu

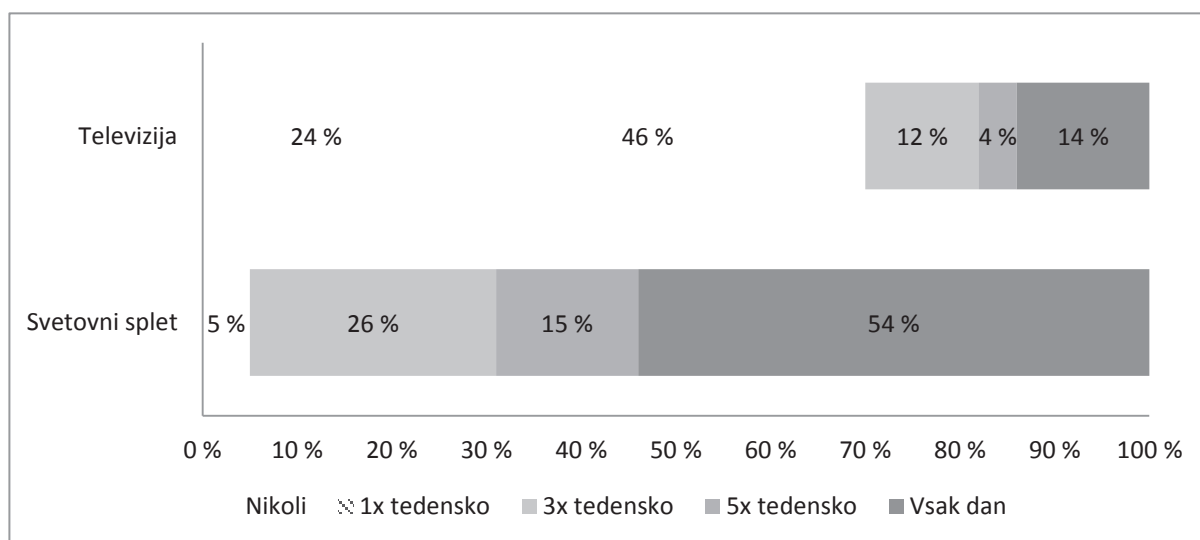
Raziskava glede uporabe televizije in svetovnega spleta za pridobivanje informacij (slika 7) kaže, da anketiranci tedensko pogosteje uporabljajo svetovni splet za pridobivanje informacij kot pa televizijo. Natančneje lahko iz dobljenih rezultatov (slika 7) vidimo, da večina, kar 81 % anketirancev, za pridobivanje informacij uporablja svetovni splet, medtem ko televizijo samo 28 %. Pomembna razlika je tudi v neuporabi teh dveh medijev, kar se kaže v tem, da televizije za pridobivanje informacij nikoli ne uporablja 8 % anketiranih. Anketiranci torej za pridobivanje informacij večinoma uporabljamo svetovni splet kar vsak dan. V večini primerov tudi zaradi same dostopnosti podatkov in ažurnosti informacij.

Slika 7: Tedenska uporaba IKT za pridobivanje informacij (televizija, svetovni splet)

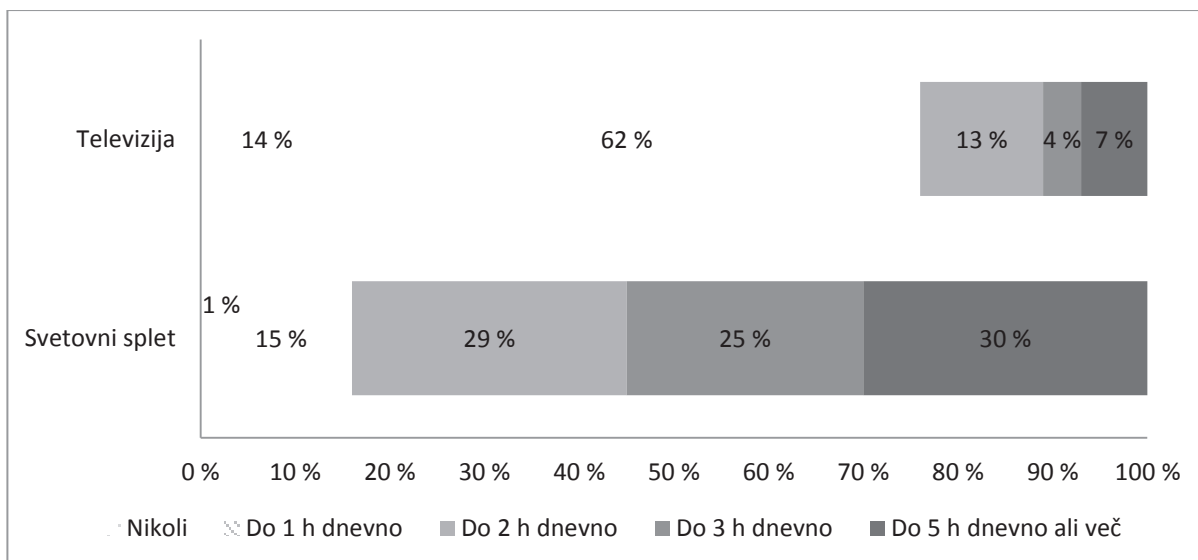
Podoben rezultat smo dobili tudi pri analizi uporabe televizije in svetovnega spleta za pridobivanje *znanja*. Ljudje namreč ponovno dajejo prednost svetovnemu spletu. Rezultati

kažejo (slika 8), da 54 % anketirancev svetovni splet uporablja za pridobivanje znanj vsak dan, medtem ko televizijo uporablja za pridobivanje znanj samo 14 % anketirancev. V primerjavi s pridobivanjem informacij je v tem primeru razlika med televizijo in svetovnim spletom v neuporabi še večja. Televizijo za pridobivanje znanj nikoli ne uporablja kar 24 % anketirancev, medtem ko svetovni splet uporabljajo vsaj en dan v tednu. V primerjavi s pridobivanjem informacij ljudje IKT redkeje uporabljajo za pridobivanje znanj, še vedno pa dajejo večjo prednost svetovnemu spletu.

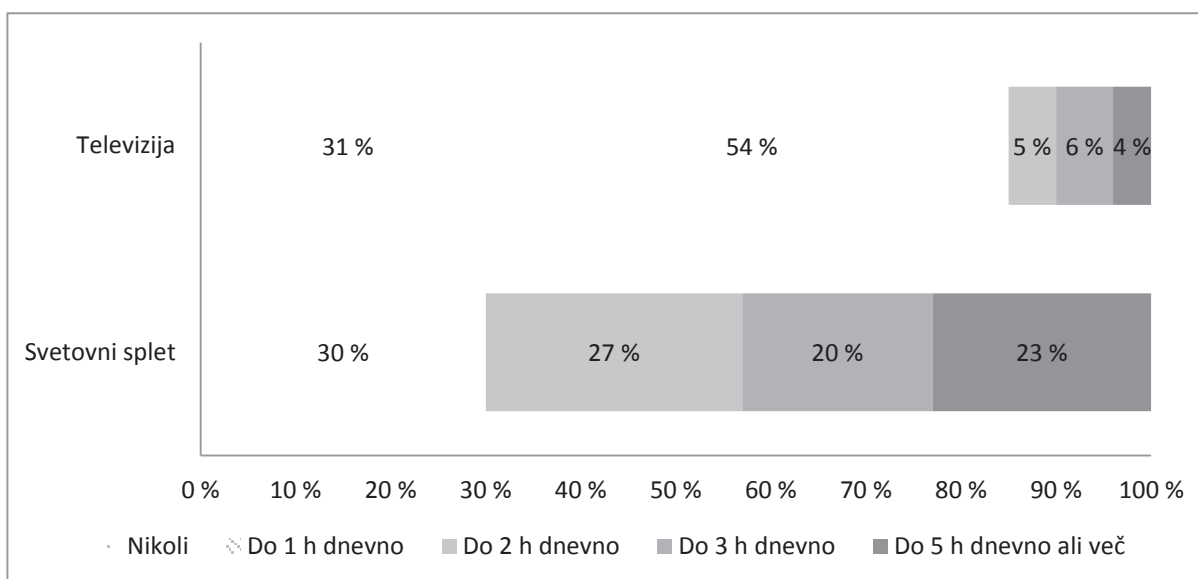
Slika 8: Tedenska uporaba IKT za pridobivanje znanja (televizija, svetovni splet)

Da bi dobili še podrobnejši vpogled nad uporabo IKT za pridobivanje informacij oziroma znanj, smo anketirance vprašali tudi po dnevni uporabi IKT. Dobili smo podobne rezultate kot pri prejšnjih vprašanjih. Tudi v tem primeru anketiranci svetovnemu spletu dajejo prednost pred televizijo. Kot je razvidno iz slike 9, 30 % anketiranih uporablja svetovni splet za pridobivanje informacij do 5 ur dnevno ali več, medtem ko televizijo v isti kategoriji le 7 %. Televizijo za pridobivanje informacij največ uporabljajo do 1 uro dnevno, in sicer 62 %. Spet lahko vidimo, da svetovnemu spletu anketiranci namenijo v povprečju najpogosteje 2 do 5 ur na dan ali celo več, medtem ko televiziji nekje do 1 ure dnevno.

Slika 9: Dnevna uporaba IKT za pridobivanje informacij (televizija, svetovni splet)

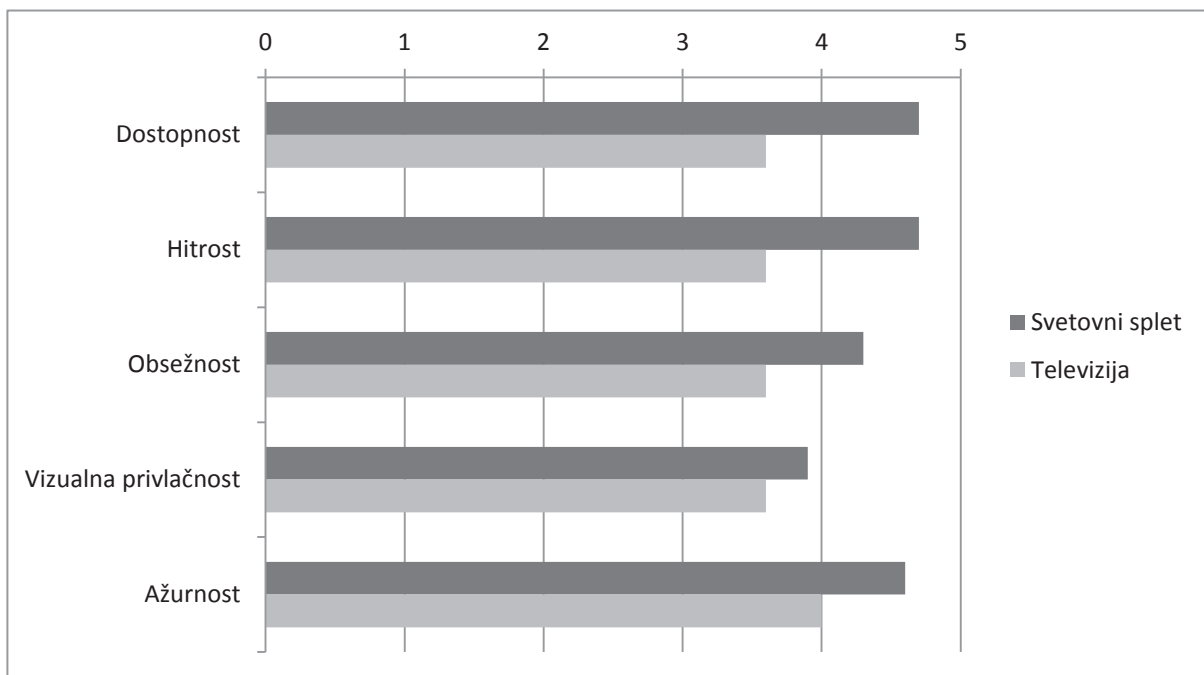
IKT torej najpogosteje ne uporabljamo le za pridobivanje informacij, temveč tudi za pridobivanje znanj. Anketiranci televizijo in svetovni splet za pridobivanje znanj najpogosteje uporabljajo do ene ure dnevno (slika 10). Do večjega odstopanja med tema dvema medijema pride pri neuporabi, saj televizije v te namene nikoli ne uporablja kar 31 % anketirancev, medtem ko svetovni splet uporabljajo vsaj uro dnevno. Podrobnosti so razvidne iz slike 10.

Slika 10: Dnevna uporaba IKT za pridobivanje znanj (televizija, svetovni splet)

Uporabniki IKT dajejo prednost določenim IKT zaradi različnih dejavnikov, na primer dostopnost, hitrost, obsežnost, vizualna privlačnost, ažurnost, ipd. Pomen posameznega dejavnika smo preverili tudi z našo anketo. Povprečna ocena posameznega dejavnika je prikazana na sliki 11. Anketiranci so dejavnike ocenjevali na 5-stopenjski Likertovi lestvici. Pri prvem dejavniku (dostopnosti za pridobivanje informacij) so respodnetni odgovorili, da

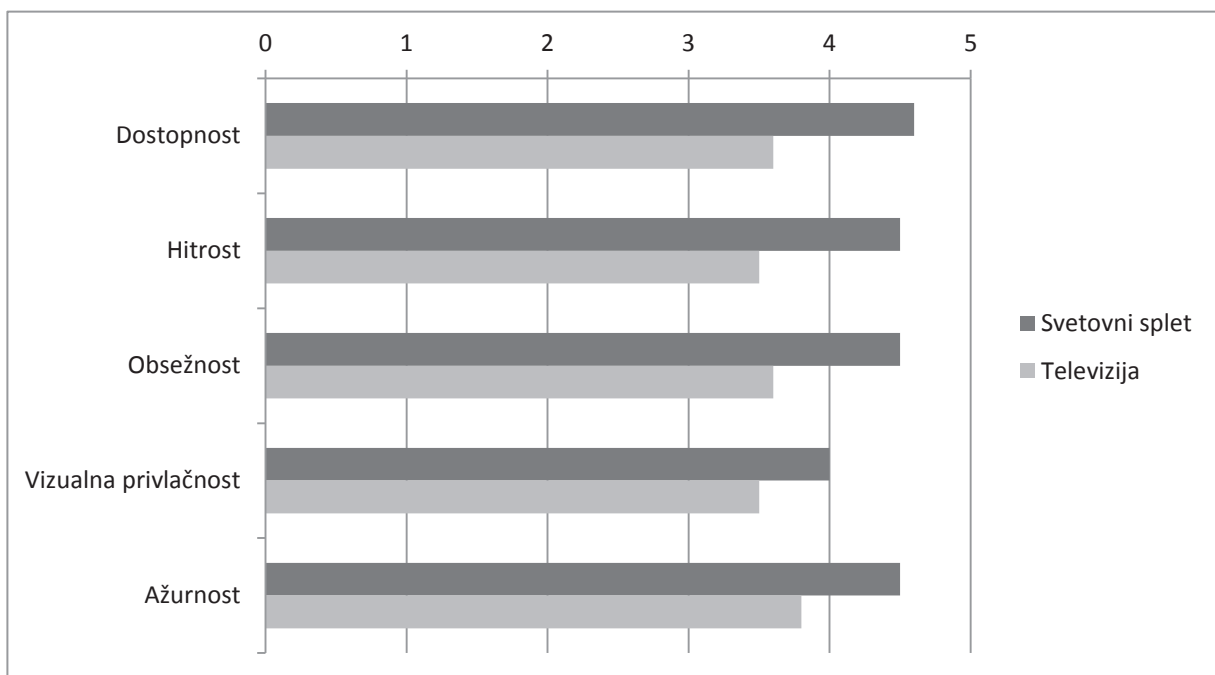
jim je *dostopnost informacij* pri svetovnem spletu zelo pomembna (ocena 5). S tem se namreč strinja kar 71 % anketirancev, medtem ko je v primeru televizije dostopnost zelo pomembna le 27 % anketirancem. Glede hitrosti pridobivanja informacij anketiranci prav tako v veliki meri dajejo prednost svetovnemu spletu, saj jih je 72 % odgovorilo, da jim je *hitrost pridobivanja informacij* zelo pomembna, v primeru televizije pa je samo 30 % anketirancem zelo pomembna. *Obsežnost informacij* je ljudem pri svetovnem spletu zelo pomembna, v našem primeru se je s tem strinjalo 48 % anketiranih, v primeru televizije pa je obsežnost infomacij 22 % anketirancem zelo pomembna ali pa so nevtralni glede tega dejavnika. Pri *vizualni privlačnosti prikaza informacij* dobimo zelo podobne rezultate, vendar je pa v tem primeru pri svetovnem spletu ta dejavnik manj pomemben. Vizualna privlačnost je zelo pomembna 36 % anketirancem. Pri televiziji je anketirancem vizualna privlačnost prikaza dokaj pomemben dejavnik. Kot lahko razberemo iz podatkov je *ažurnost informacij* anketirancem zelo pomemben dejavnik v obeh primerih, torej televizije in svetovnega spleta. Opazna pa je razlika med obema medijema, in sicer pri svetovnem spletu je ta dejavnik zelo pomemben 68 % anketirancem, pri televiziji pa 38 % anketirancem. Povprečne ocene posameznih dejavnikov pri pridobivanju informacij prikazujemo na sliki 11.

Slika 11: Primerjava povprečnih ocen posameznih dejavnikov pri pridobivanju informacij

Po enakih dejavnikih smo anketirance vprašali tudi glede *pridobivanja znanj* oziroma podatkov, ki so posamezniku potrebni za pridobivanje znanja. *Dostopnost podatkov* je na svetovnem spletu ljudem zelo pomembna, saj kar 68 % anketirancev to potrjuje. Tudi na televiziji jim je dostopnost *znanj* zelo pomembna, vendar v manjšem deležu (30 %). Prav tako kot pri dostopnosti dobimo zelo podobne rezultate, pri *hitrosti pridobivanja podatkov*. Na svetovnem spletu je *obsežnost podatkov* zelo pomembna 60 % anketirancem, v primeru

televizije pa je ta dejavnik zelo pomemben le 28 % anketirancem. *Vizualna privlačnost* na svetovnem spletu je zelo pomembna 43 % anketirancem. V primeru televizije zopet opazimo manjšo naklonjenost, saj je le 25 % anektirancem vizualna privlačnost prikaza podatkov zelo pomembna. Ostalim je manj pomembna ali pa jim vizualna privlačnost podatkov na televiziji sploh ni pomembna. Podoben odstotek je tudi pri zadnjem dejavniku, *ažurnosti podatkov*. Slednja je na svetovnem spletu zelo pomembna 59 % anketirancem, pri televiziji pa le 33 % anketirancem. Pri vseh dejavnikih lahko opazimo, da so za anketirance zelo pomembni, ko jih povezujemo s svetovnim spletom, medtem ko so pri televiziji manj pomembni oziroma v kar nekaj primerih, nekje med 10 % in 20 % skoraj nepomembni. To ponovno kaže na to, da anketiranci dajejo precej večjo prednost svetovnemu spletu kot televiziji in od njega tudi več pričakujejo, saj so jim vsi dejavniki, kot so dostopnost informacij in podatkov, hitrost pridobivanja le-teh, obsežnost, vizualna privlačnost in ažurnost zelo pomembni. Slednje je tudi logično, saj na svetovnem spletu, kot so tudi rezultati našega anketnega vprašalnika potrdili, »preživimo« vsak dan tudi po več ur. Povprečne ocene pomembnosti posameznih dejavnikov za pridobivanje znanj prikazujemo na sliki 12.

Slika 12: Primerjava povprečnih ocen pomembnosti dejavnikov pri pridobivanju znanj

V zadnjem vprašanju smo anketirance povprašali o tem, kaj je za njih še pomembno v zvezi z IKT, pa v našem vprašalniku ni bilo omenjeno. Večina dobljenih odgovorov je temeljila na mnenju uporabnikov, da življenje brez dnevne uporabe IKT skorajda ni več mogoče, kar pomeni, da je za naše respondente dnevna uporaba spleta in televizije za pridobivanje informacij ter znanj zelo pomembna.

Naslednje podano mnenje enega izmed anketirancev je, da so tudi pametni telefoni in tablični računalniki pomemben del IKT, ki so postali dostopni vsakemu in so se zelo hitro uveljavili.

V naši diplomski nalogi te IKT nismo primerjali, ni pa zanemarljivo mnenje uporabnikov IKT, ki jim je ta tehnologija zelo blizu. Podano mnenje uporabnika lahko povežemo tudi z naslednjim odgovorom. v katerem je respondent opozoril na konkurenčnost IKT. S tem je še bolj poudaril dejstvo, da so pametni telefoni in tablični računalniki vključeni v naš vsakdan in pravzaprav omogočajo enostaven dostop do svetovnega spleta kot tudi televizije kadarkoli in kjerkoli. V sklopu naše teme pa lahko omenimo konkurenčnost med televizijo in svetovnim spletom kot razlog, ki je pripeljal do kakovostnejših podatkov oziroma informacij ter posledično do kakovostnejše IKT. Tekmovanje med posameznimi tehnologijami pripelje do želje po razvoju, napredku in prevladi, posledično h kakovosti tehnologij.

Več anketiranih je opozorilo na jezik informacij oziroma jezik, v katerem je podana vsebina. Predvidevamo, da so mislili na količino informacij in podatkov v slovenščini, ki jih lahko dobimo na svetovnem spletu in televiziji. Teh namreč ni toliko, kot jih je v tujih jezikih, saj je, predvsem na spletu večina vsebin v angleškem jeziku. Večina računalniško pismenih namreč pozna vsaj osnove angleškega jezika, v nasprotnem primeru pa nam danes brskalniki že omogočajo samodejni prevod spletnih strani v katerikoli jezik. Glede televizije pa večjih ovir ni, saj so pri tujih programih vključeni slovenski podnapisi.

Med odgovori so bili omenjeni tudi negativni vplivi IKT. Pri svetovnem spletu lahko pride do vdora v zasebno življenje ali celo do spletnega kriminala. Vsa sodobna socialna omrežja dopuščajo in na nek način ljudi vabijo, predvsem mlade, da se »razkrijejo« pred zunanjim svetom, da razkrijejo svoje osebne podatke in tako postanejo žrtev kriminala. Preko spleta je namreč mogoče izslediti, kaj in kdaj kdo nekaj počne, kje se nahaja, ali pa celo vdreti v bančne račune in ostale osebne podatke. Staršem problem predstavlja omejitev uporabe svetovnega spleta otrokom, saj lahko slednji brez starševskega nadzora dostopajo do nasilnih vsebin, vsebin za odrasle in ostalih vsebin, ki so zanje neprimerne.

4.3 Ugotovitve raziskave

Iz raziskave je razvidno, da je IKT postala del našega vsakdana. Z njeno pomočjo dostopamo do raznih informacij, novic, podatkov, potrebnih za izobraževanje, s pomočjo IKT tudi komuniciramo, pridobivamo nova znanja in počnemo še vrsto drugih stvari.

S pomočjo raziskave smo sprejeli oziroma zavrnili zadane hipoteze.

Hipoteza 1: Več kot 80 % anketirancev uporablja IKT za pridobivanje informacij oziroma znanja.

Na podlagi drugega vprašanja (priloga 1) smo hipotezo delno potrdili. Več kot 80 % anketirancev, v našem primeru je bilo kar 95 % anketirancev, uporablja IKT za pridobivanje informacij. Tako lahko na področju informacij hipotezo potrdimo. Na področju znanja pa iste hipoteze ne moremo potrditi, saj IKT za pridobivanje znanj uporablja le 74 % anketirancev.

Hipoteza 2: Več kot 60 % anketirancev uporablja svetovni splet za pridobivanje znanja.

V našem primeru v primerjavi s televizijo, 64 % anketirancev uporablja svetovni splet za pridobivanje znanj (Slika 11), večina kar vsak dan. Hipotezo tako lahko potrdimo.

Hipoteza 3: Manj kot 30 % anketirancev vsakodnevno uporablja svetovni splet in televizijo za pridobivanje informacij.

Tudi v tem primeru smo na podlagi vprašanja o tedenski uporabi IKT za pridobivanje informacij, hipotezo delno potrdili, saj sta v hipotezi omenjena dva medija oziroma IKT na splošno, svetovni splet in televizija. V primeru televizije smo hipotezo potrdili, saj televizijo za pridobivanje informacij vsakodnevno uporablja 28 % anketirancev. Nasprotno pa svetovni splet za pridobivanje informacij, vsakodnevno uporablja kar 81 % anketirancev. Tako da hipoteze v tem delu ne moremo potrditi.

Hipoteza 4: Manj kot 5 % anketirancev uporablja svetovni splet več kot 5 ur dnevno.

Rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da 30 % anketirancev uporablja svetovni splet za pridobivanje informacij 5 ur ali več na dan, zaradi česar hipoteze 4 ne moremo potrditi.

5 SKLEP

Hiter razvoj povzroča, da je IKT postala del našega življenja. Njen hiter razvoj nas sili k drugačnemu načinu dela. Tako nam IKT omogoča e-bančno poslovanje, spletno nakupovanje, iskanje zaposlitve preko spleta, komunikacijo prek spleta, spletne konference, e-rezervacije, druženje v socialnih omrežjih ipd.

IKT lahko znatno izboljša in olajša življenje, saj z njo dostopamo do podatkov in informacij kjerkoli in kadarkoli. Ni nam več potrebno nakupovati v trgovskih centrih in ostalih manjših poslovalnicah, saj lahko razne nakupe opravljamo kar od doma preko svetovnega spleta. Prav tako lahko od doma opravimo razna zavarovanja, rezervacije oziroma karkoli, saj vsa večja podjetja in ostali, ki želijo biti konkurenčni, ponujajo svoje storitve virtualno, preko spleta. Dostopnost, hitrost in, kar je najpomembnejše, enostavnost oziroma to, da je storitev uporabniku prijazna, so eni izmed glavnih dejavnikov konkurenčnosti raznih IKT.

IKT ima torej pri pridobivanju informacij oziroma znanja zelo velik pomen. Rezultati anketnega vprašalnika kažejo, da svetovnemu spletu dajemo precej večjo prednost, kot pa televiziji v smislu uporabe. Ljudje, predvsem mladi, svetovni splet uporabljajo vsak dan, tudi po več ur dnevno za pridobivanje raznih informacij, novic, zabave, medtem ko televizijo uporabljajo redkeje. Rezultati so pokazali, da je vzrok večje naklonjenosti svetovnemu spletu dostopnost informacij oziroma podatkov, hitrost pridobivanja le-teh, ažurnost, obsežnost in vizualna privlačnost, saj so na svetovnem spletu vsi ti dejavniki uporabnikom bolj pomembni kot pa na televiziji.

Povsem logično je tudi dejstvo, da je uporaba IKT bolj razširjena med mladimi, saj se je sodobna tehnologija močno začela razvijati šele pred nekaj leti. Naglemu razvoju pa se lažje prilagajajo mladi, ki so odraščali v tem obdobju in je vsa ta tehnologija zanje nekaj povsem običajnega, medtem ko se starejši težje prilagodijo nagli porasti IKT.

Do svetovnega spleta dostopamo z računalniki, kot smo tudi iz rezultatov anketnega vprašalnika razbrali, najpogosteje preko brezžičnih omrežij, ki jih najdemo na vsakem vogalu. Lahko pa tudi preko mobilnih oziroma pametnih telefonov, ki nam prav tako omogočajo dostop do svetovnega spleta preko brezžičnih omrežij, pa tudi preko mobilne internetne povezave. Sodobna tehnologija nam torej omogoča enostaven in hiter dostop do svetovnega spleta, prav zato je svetovni splet v prednosti in uporabniku prijazna IKT, čeprav tudi televizija ne zaostaja veliko in prodira nazaj v ospredje. Prav tako je moč tudi televizijske programe spremljati preko računalnikov in mobilnih naprav oziroma pametnih telefonov. Nekateri to omogočajo preko internetne povezave in brezžičnih omrežij, nekateri proizvajalci pametnih telefonov pa celo vgrajujejo digitalne sprejemnike v njihove aparate in s tem na nek način pripomorejo k temu, da televizija ne gre v pozabo. Televizija, oziroma sami proizvajalci televizijskih sprejemnikov, so šli tako daleč, da so pametne televizije postale nekaj vsakdanjega. Slednje namreč omogočajo dostop do svetovnega spleta, imajo vgrajeno

brezžično povezavo z različnimi napravami, kot so pametni telefoni, računalnik ... Vse to kaže na to, kar smo že omenjali v naši diplomski nalogi, in sicer da se sodobna tehnologija združuje in postaja eno. Čeprav iz rezultatov anketnega vprašalnika razberemo, da svetovni splet prevladuje nad televizijo, je iz prakse vidno, da svetovni splet postaja del televizije oziroma televizijskih sprejemnikov kot tudi obratno. Televizija namreč vstopa na splet, televizijske programe je moč gledati tudi preko spleta, torej preko računalnikov, pametnih telefonov in vseh aparatov, ki imajo takšen ali drugačen dostop do svetovnega spleta. Predvsem pa se moramo zavedati, da vsa sodobna informacijska in komunikacijska tehnologija ne bo nikoli nadomestila osebnega stika.

LITERATURA IN VIRI

- Anderson, Daniel. 2013. *Learning from Television – Kids Do (and so Can Media Developers)*. [Http://www.fredrogerscenter.org/blog/learning-from-television-kids-do-and-so-can-media-developers/](http://www.fredrogerscenter.org/blog/learning-from-television-kids-do-and-so-can-media-developers/) (21. 7. 2014).
- Anderson, Daniel R., Aletha C. Huston, Kelly L. Schmitt, Deborah L. Linebarger in John C. Wright. 2001. Early Childhood Television Viewing and Adolescent Behavior: the Recontact Study. V *Monographs of the Society for Research in Child Development*, v66 n1, ur. Willis F. Overton, 1–147. Boston, Mass: Blackwell.
- BBC. B. 1. *History: John Logie Baird (1888–1946)*. [Http://www.bbc.co.uk/history/historic_figures/baird_logie.shtml](http://www.bbc.co.uk/history/historic_figures/baird_logie.shtml) (5. 6. 2014).
- Beynon-Davies, Paul. 2004. *E-business*. New York: Palgrave Macmillan.
- Bregar, Lea, Margerita Zgajmajster in Marko Radovan. 2010. *Osnove e-izobraževanja*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Briggs, Asa in Peter Burke. 2005. *Socialna zgodovina medijev: od Gutenberga do interneta*. Ljubljana: Sophia.
- Business Dictionary. B. 1. *World Wide Web (WWW)*. [Http://www.businessdictionary.com/definition/World-Wide-Web-WWW.html](http://www.businessdictionary.com/definition/World-Wide-Web-WWW.html) (20. 8. 2014).
- Cerf, Vinton G. 1993. *Internet System Handbook*. Boston: Addison-Wesley.
- Collison, Chris in Geoff Parcell. 2002. *Učimo se leteti: priročnik za upravljanje znanja*. Ljubljana: GV Založba.
- Colvin Clark, Ruth in Richard E. Mayer. 2008. *E-learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer.
- Čelebić, Gorana in Dario Ilija Rendulić. 2012. *Osnovni pojmi informacijske in komunikacijske tehnologije*. Zagreb. Otvoreno društvo za razmjenu ideja (ODRAZI).
- Downes, Stephen. 2005. *E-learning 2.0*. [Http://elearnmag.acm.org/featured.cfm?aid=1104968](http://elearnmag.acm.org/featured.cfm?aid=1104968) (4. 12. 2013).
- EUROSTAT. 2013. *Information society statistics – households and individuals*. [Http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Information_society_statistics_-_households_and_individuals](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Information_society_statistics_-_households_and_individuals) (21. 7. 2014).
- Florjančič, Viktorija in Benjamin Lesjak. 2014. MOOC kot priložnost za razvoj kompetenc kreativne rabe informacijske tehnologije v poučevanju. V *Informatika – neizkoriščeni dejavniki razvoja: zbornik prispevkov*, ur. Vladislav Rajkovič, 66–76. Ljubljana: Slovensko društvo informatika.
- Fröhlich, Hubert. 2013. *Internet: tehnologija, ki spreminja svet*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Hager, Paul. 2001. Lifelong Learning and the Contribution of Informal Learning. V *International Handbook of Lifelong Learning*, ur. David N. Aspin, Judith D. Chapman, Michael Hatton in Yukiko Sawano, 79–92. Dordrecht/Boston/London: Kluwer.

- Hozjan, Dejan. 2006. Umeščenost, priznavanje in vrednotenje izobrazbe in kvalifikacij v slovenski zakonodaji. V *Neformalno izobraževanje odraslih: nova možnost ali zgolj nova obveznost*, ur. Janko Muršak in Tadej Vidmar, 99–154. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Ivančič, Angelca, Tanja Čelebič, Olga Drofenik, Sabina Jelenc Krašovec, Martin Kramar, Vida A. Mohorčič Špolar, Estera Možina, Andrej Sotošek, Maja Radinović Hajdič, Marjan Urbanč in Tanja Vilič Klenovšek. 2011. Izobraževanje odraslih. V *Bela knjiga: o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*, ur. Janez Krek in Mira Metljak, 369–417. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Jelenc, Sabina. 1996. *ABC izobraževanje odraslih*. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije.
- Jelenc, Zoran. 1991. *Terminologija izobraževanja odraslih*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Jelenc, Zoran. 2008. Vpliv koncepta in strategije vseživljenjskosti učenja na strokovno izrazje v vzgoji in izobraževanju. V *Vseživljenjsko učenje in strokovno izrazje*, ur. Petra Javrh, 9–21. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Jessup, Leonard in Joseph Valacich. 2008. *Information Systems Today: Meaning in the Digital World*. New York: Pearson Prentice Hall.
- Kalin, Tomaž. 1998. Uvod v tehnologijo Interneta. V *Internet v Sloveniji*, ur. Vasja Vehovar, 10–23. Izola: Desk.
- Kennedy Manzo, Kethleen. 2009. *Studies Support Benefits of Educational TV for Reading*. [Http://www.edweek.org/ew/articles/2009/03/04/23childtv.h28.html](http://www.edweek.org/ew/articles/2009/03/04/23childtv.h28.html) (21. 7. 2014).
- Klemm, William. 2012. *Memory Medic: Television Effects on Education, Revisited*. [Http://www.psychologytoday.com/blog/memory-medic/201207/television-effects-education-revisited](http://www.psychologytoday.com/blog/memory-medic/201207/television-effects-education-revisited) (21. 7. 2014).
- Krajnc, Ana. 1977. *Izobraževanje naša družbena vrednota*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Krajnc, Ana. 1996. Kakšno znanje potrebuje sodobni človek. *Andragoška spoznanja* 3 (1): 5–10.
- Krek, Janez, Roman Globokar, Jana Kalin, Zdenko Kodelja, Igor Pribac in Marjan Šimenc. 2011. Uvod. V *Bela knjiga: o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*, ur. Janez Krek in Mira Metljak, 11–62. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Lapuh Bele, Julija in Jože Rugelj. 2008. Smisel predpone e- v izrazih e-izobraževanje in e-učenje. V *Vseživljenjsko učenje in strokovno izrazje*, ur. Petra Javrh, 183–190. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Ličen, Nives. 2006. *Uvod v izobraževanje odraslih*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko.
- Mosher, Dave. 2011. *High Wired: Does Addictive Internet Use Restructure the Brain*. [Http://www.scientificamerican.com/article/does-addictive-internet-use-restructure-brain/](http://www.scientificamerican.com/article/does-addictive-internet-use-restructure-brain/) (16. 7. 2014).
- Muršak, Janko. 2002. *Pojmovni slovar za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Muršak, Janko. 2006. Informalno ali priložnostno učenje kot del vseživljenjskega učenja in njegovi učinki v povezavi s formalnim in neformalnim izobraževanjem. V *Neformalno izobraževanje odraslih: nova možnost ali zgolj nova obveznost*, ur. Janko Muršak in Tadej Vidmar, 13–32. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

- Oxford Dictionaries. B. 1. *Education*.
[Http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/education](http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/education) (2. 12. 2013).
- Rainer, R. Kelly, Efraim Turban in Richard E. Potter. 2007. *Introduction to Information Systems: Supporting and Transforming Business*. New Jersey: Wiley.
- Rebolj, Vanda. 2008a. *E-izobraževanje: skozi očala pedagogike in didaktike*. Radovljica: Didakta.
- Rebolj, Vanda. 2008b. Vplivi novih tehnologij na sporazumevanje in strokovno izrazje za učenje. V *Vseživljenjsko učenje in strokovno izrazje*, ur. Petra Javrh, 109–124. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Remec, Matija in Vasja Vehovar. 1998. Raziskovanje Interneta. V *Internet v Sloveniji*, ur. Vasja Vehovar, 55-91. Izola: Desk.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 1994. Ljubljana: DZS.
- Sulčič, Viktorija. 2008. *E-izobraževanje v visokem šolstvu*. Koper: Fakulteta za management Koper.
- SURS. 2011. *Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih, Slovenija, 2011 – končni podatki*.
[Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4240](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4240) (21. 5. 2013).
- SURS. 2012. *Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih, podrobni podatki, Slovenija, 2012 – končni podatki*.
[Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5179](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5179) (21. 5. 2013).
- SURS. 2013. *Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih, Slovenija, 2013 – končni podatki*. [Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=5795](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=5795) (21. 7. 2014).
- Turban, Efraim, David King in Judy Lang. 2009. *Introduction to Electronic Commerce*. New York: Pearson Education International.
- Van Enckevort, Ger. 1995. Distance education-diferent models of distance education. V *Študij na daljavo – nove priložnosti za izobraževanje*, ur. Lea Bregar, 41–54. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Van Weert, Tom in Mike Kendall. 2004. *Lifelong Learning in the Digital Age: Sustainable for All in a Changing World*. Boston/Dordrecht/London: Kluwer.
- Vehovar, Vasja. 1998. Predgovor. V *Internet v Sloveniji*, ur. Vasja Vehovar, 3–4. Izola: Desk.
- Verma, Samidha. 2012. *Invention Story of Television*.
[Http://www.engineersgarage.com/invention-stories/history-of-television-tv](http://www.engineersgarage.com/invention-stories/history-of-television-tv) (5. 6. 2014).
- Zack, Michael H. 1999. *Knowledge and strategy*. Boston: Butterworth-Heinemann.
- Zagmajster, Margerita. 1995. Osnovne značilnosti študija na daljavo. V *Študij na daljavo – nove priložnosti za izobraževanje*, ur. Lea Bregar, 113–130. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

PRILOGE

Priloga 1 Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

UPORABA SVETOVNEGA SPLETA IN TELEVIZIJE ZA PRIDOBIVANJE ZNANJA

Pozdravljeni.

Sem Denis Komen, absolvent Fakultete za management v Kopru. V okviru diplomske naloge izvajam raziskavo, s katero želim raziskati uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju IKT), natančneje uporabo svetovnega spleta in televizije za pridobivanje znanja. Vaše sodelovanje je za raziskavo ključno, saj le z vašimi odgovori lahko ugotovim, kateremu mediju dajejo mladi prednost in ali lahko pride do medsebojnega izpodrivanja med televizijo in svetovnim spletom.

Anketa je anonimna, za izpolnjevanje pa boste potrebovali približno 3 minute časa. Zbrani podatki bodo obravnavani strogo zaupno in uporabljeni izključno za pripravo diplomske naloge.

Za vaše sodelovanje se vam prijazno zahvaljujem.

1. Katere vrste informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) pogosteje uporabljate za pridobivanje znanj, informacij?

- televizija
- Internet oziroma svetovni splet

2. S kakšnim namenom uporabljate IKT? (možnih več odgovorov)

- za zabavo (gledanje vidoposnetkov, poslušanja glasbe, igranje igrice)
- za delo (v službene namene)
- za pridobivanje informacij
- za pridobivanje znanj
- za komunikacijo
- Drugo:

3. Katero vrsto dostopa do svetovnega spleta imate v vašem gospodinjstvu?

- kabelski dostop
- mobilni dostop
- brezžični (WiFi) dostop
- modemski dostop
- nimam dostopa

4. Koliko računalnikov z dostopom do svetovnega spleta imate v vašem gospodinjstvu?

- enega
- dva
- tri
- več
- nobenega

5. Koliko televizijskih sprejemnikov imate v vašem gospodinjstvu?

- enega
- dva
- tri
- več
- nobenega

6. Kako pogosto (tedensko) uporabljate IKT za pridobivanje informacij (televizija, svetovni splet)?

	nikoli	1x tedensko	3x tedensko	5x tedensko	vsak dan
televizija	☐	☐	☐	☐	☐
svetovni splet	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kako pogosto (tedensko) uporabljate IKT za pridobivanje znanj (televizija, svetovni splet)?

	nikoli	1x tedensko	3x tedensko	5x tedensko	vsak dan
televizija	☐	☐	☐	☐	☐
svetovni splet	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kako pogosto (dnevno) uporabljate IKT za pridobivanje informacij (televizija, svetovni splet)?

	nikoli	do 1 h dnevno	do 2 h dnevno	do 3 h dnevno	do 5 h dnevno ali več
televizija	☐	☐	☐	☐	☐
svetovni splet	☐	☐	☐	☐	☐

9. Kako pogosto (dnevno) uporabljate IKT za pridobivanje znanj (televizija, svetovni splet)?

	nikoli	do 1 h dnevno	do 2 h dnevno	do 3 h dnevno	do 5 h dnevno ali več
televizija	☐	☐	☐	☐	☐
svetovni splet	☐	☐	☐	☐	☐

10. Kateri dejavnik pri pridobivanju informacij vam je pomemben? Označite stopnjo strinjanja s spodnjimi trditvami.

	TELEVIZIJA					SVETOVNI SPLET				
	ni pomem bno	manj pomem bno	nevtral no	pomem bno	zelo pomem bno	ni pomem bno	manj pomem bno	nevtral no	pomem bno	zelo pomem bno
dostopnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
hitrost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
obsežnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vizualna privlačnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ažurnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Kateri dejavnik pri pridobivanju znanj vam je pomemben? Označite stopnjo strinjanja s spodnjimi trditvami.

	TELEVIZIJA					SVETOVNI SPLET				
	ni pomem bno	manj pomem bno	nevtral no	pomem bno	zelo pomem bno	ni pomem bno	manj pomem bno	nevtral no	pomem bno	zelo pomem bno
dostopnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
hitrost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
obsežnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vizualna privlačnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ažurnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Kaj je za vas še pomembno, kar zadeva IKT in ni bilo vključeno v tem vprašalniku?

Priloga 1

13. Starost

14. Spol:

Moški

Ženski